

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Polde Jenko — predsednik, inž. Zvonka Černe — namestnik predsednika in člani: Franc Istenič, Marinka Farčnik, Stane Primožič, Angelca Kunst, Boris Pertot, Jošt Bajželj in Peter Gunčar. Tisk: ČP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XII. — 30. maja 1969 — št. 5

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

Slavnostna seja CDS v počastitev 1. maja in 50-letnice Zveze komunistov Jugoslavije, sindikata in SKOJ

Na slavnostni seji centralnega delavskega sveta, ki je bila v počastitev 1. maja, praznika delovnih ljudi, hkrati pa tudi začetek praznovanj ob 50-letnici Zveze komunistov Jugoslavije, SKOJ in ZSJ, se je zbralo kar rekordno število članov kolektiva.

V počastitev 1. maja in 50-letnice omenjenih organizacij, je govoril tovariš Ivan Mauser, sekretar organizacije ZK v Tekstilindusu. (Njegov govor objavljamo v celoti v nadaljevanju uvoda!)

Proslavo so popestrili učenci in učenke osemletke Lucijana Seljaka iz Stražišča, in to z recitacijami in pesmicami. Svoj bogati program so izvedli brezhibno.

Kot zadnje so bile na vrsti nagrade za vse tiste delavke in delavce, ki so že 25 oziroma 30 let zaposleni v našem podjetju.

»Med najpomembnejša praznovanja v letošnjem letu sodi proslavljanje 50. obletnice ustanovitve komunistične partije Jugoslavije, Skoja in Sindikatov.

Zgodovino vsakega naroda, vsake dežele in celotne družbe povezuje z zgodovino delavskih gibanj. Najbogatejše strani zgodovine vsakega naroda predstavljajo predvsem delavska gibanja, od vseh razrednih spopadov, borb, revolucij, do današnjega dne, ko vlagamo vse družbene napore v to, da postane proizvajalec neposredni upravljalec z vsem družbenim bogastvom. Tako so tudi najslavnejše strani zgodovine naših narodov povezane in popisane z junaško borbo, delovanjem KPJ, z njenim obstojem in njeno vlogo pri razvoju vseh jugoslovanskih narodov.

Zato ni slučaj, da v teh dneh v naši domovini delovni ljudje proslavljajo praznik Zveze komunistov, da ponovno javno manifestirajo svojo vdanost organizaciji, ki vodi naše ljudstvo v srečnejšo bodočnost, v socializem.

Najpomembnejše poglavje v slavni zgodovini naše komunistične partije je tisto obdobje, v katerem je izpolnila veliko nalogo organizatorja in voditelja narodnoosvobodilne vojne in socialistične revolucije. Komunistična partija je imela odločilno vlogo v tem burnem štiriletnem obdobju osvobodilne vojne in v nadaljnjem revolucionarnem razvoju nove socialistične Jugoslavije, v obdobju, polnem zgodovinskih dogodkov življenjske važnosti, junaštva ljudskih množic in dinamike družbeno socialističnega razvoja. Od pra-

Pavla Berglez — nagrajenka

vilne politične linije Komunistične partije Jugoslavije in njenega boja, je bila pravzaprav odvisna bodočnost narodov Jugoslavije. Partija je pogumno prevzela to zgodovinsko odgovornost, ker se je čutila sposobno, da izpolni najtežje naloge. Vojna in revolucija sta tesno povezali usodo naše dežele in naših narodov, z usodo Komunistične partije.

Komunistična partija je darovala narodnoosvobodilni borbi svoje najboljše člane. Od 12 tisoč članov partije, kolikor jih je bilo v (dalje na 2. strani)

Za rojstni dan - iskrene čestitke

Analiza trga drugod in pri nas

Sredi letošnjega leta bo preteklo približno eno leto, odkar smo začeli v našem podjetju, sicer skromno, vendarle tudi z delom na področju analize trga. Ker pojem analiza trga v podjetju različni ljudje čudno tolmačijo oziroma razlagajo, bom skušal v naslednjem sestavku prikazati, kaj je to analiza trga in kaj smo doslej na področju analize trga opravili v našem podjetju, v komaj enoletnem razdobju.

Pod pojmom analiza trga razumemo kompleksno proučevanje stanja, gibanja in razvoja tržišča na določenem gospodarskem področju z namenom, da se ugotovi kvantiteto, kvaliteto in intenzivnost sedanjih in bodočih potreb po artiklih, ki so predmet prodaje.

Raziskava trga zajema:

1. enkratno zbiranje podatkov
2. stalno proučevanje tržišča.

Raziskava trga oziroma trgovanje podjetja je sistematično zbiranje in analiza informacij glede ugotavljanja in reševanja katere-

gakoli problema trgovanja v podjetju. Področja raziskave so lahko številna, odvisna od potreb podjetja. Naj naštejemo nekaj takih področij: analiza kupcev in potrošnikov, analiza prodaje po področjih, analiza prodaje posameznih artiklov, raziskava proizvodov, raziskava cen in prodajnih pogojev itd. Področja raziskav so bolj ali manj razčlenjena, obsegajo pa lahko celotno dejavnost

trgovanja podjetja. Ni nujno, da bi v vsakem podjetju opravljali raziskave vseh navedenih področij. Vsako podjetje oblikuje lasten program raziskav glede na dejavnost podjetja. V večjih podjetjih so to samostojne službe oziroma sektorji, ki so direktno podrejeni glavnemu direktorju. V takih službah je zaposlenih večje število raznih strokovnjakov: eko-

(dalje na 3. strani)

Člani novega UO

Stojan Pečnik, predsednik UO

Janez Božičević, namestnik predsednika UO in člani:

Jože Bogataj, Alojz Hočevar, Jože Kepić, Anton Rakovec, Kristina Zorman, Ivan Eržen, Sašo Uzar, Zlata Humer.

Namestniki pa so: Jure Belančič, Adolf Podgornik, Jože Humerca, Franc Čarman, Edvard Lesjak, Anica Ječnik, Jernej Bergant, Marica Kovačič, Ciril Praprotnik. Jošt Bajželj.

Bolj konkretno o strokovni komisiji CDS

V članku: »Delo naših samoupravnih organov še mi na ustreznem nivoju«, sem načel potrebo po novi komisiji CDS. Navedel sem sicer njen namen, vendar premalo v podrobnosti njeno dejavnost, da bi bil predlog dovolj utemeljen. V današnjem sestavku obravnavam zato predvsem bistvo te komisije in njen pomen za večjo aktivnost CDS v smislu boljše upravljanja in gospodarjenja v našem podjetju.

Takšna komisija ni zrasla v moji glavi, saj jo že nekaj let imajo v nekaterih delovnih organizacijah v Sloveniji (MTT, LITOSTROJ, TAM, TOMOS). Drugo, kar moram tudi pojasniti pa je, da ta komisija ne bi bila nek izvršni organ CDS, temveč bi mu bila — v strokovnih pogledih — svetovalec in pomočnik. Prepričan sem, da bi s tako komisijo postal CDS sposoben, da v celoti prevzame upravljanje podjetja, in to s polno odgovornostjo in zavestjo, da so sprejeti sklepi rezultati premišljenih in zavestnih akcij, ne pa zgolj plod nekih sugestij, mne-

(dalje na 3. strani)

Udeleženci slavnostne seje CDS v počastitev 1. maja in 50. obletnice ustanovitve ZKJ

Slavnostna seja CDS v počastitev 1. maja in 50 - letnice ZKJ, ZSJ in SKOJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

začetku vstaje, jih je preživelo konec osvobodilne vojne komaj 3 tisoč; enako se je zgodilo tudi z mladinci, člani SKOJ. V zvestem izpolnjevanju svojih dolžnosti so padli na fronti in v zaledju, v dolgotrajnih in težavnih bojih, ali pa v zaporih in na moriščih, kjer so s svojo mučeniško smrtjo popisali najlepše strani našega velikega boja za svobodo in dali največestneje vzglede človeške požrtvornosti in vdanosti stvari svojega ljudstva.

Danes je obdobje narodnoosvobodilnega boja že daleč za nami. Zato je ob takih proslavah potrebno ponovno opomniti, da je bila to pot boja, v katerem so se začele uresničevati stoletne težnje vseh jugoslovanskih narodov. Danes lahko ugotovljamo prehojeno pot in znova priznamo, da brez Komunistične partije Jugoslavije, teh pridobitev ne bi bilo.

Ko v nadaljnjem obdobju, ocenjujemo naš razvoj, vidimo, kako je Komunistična partija Jugoslavije v svoji politiki in praktičnih rešitvah vedno bolj pritegovala v odločanje čim širše plasti delovnih množic, kako si je prizadevala, da delovni ljudje sami začno odločati o vseh bistvenih vprašanjih našega nadaljnjega razvoja in kako sta končno IX. Kongres ZKJ in VI. Kongres ZKS opredelila vlogo delovanja članov Zveze komunistov, ki naj se, enaki med enakimi, na osnovi argumentov, ki jih branijo, uveljavljajo znotraj samoupravnih organov, v družbenopolitičnih organizacijah, da v vsem našem družbenem življenju.

Vsa naša povojna leta označuje burno valovanje vsega našega družbenega življenja. Borili smo se z mnogimi težavami, delali napake, jih popravljali in podobno, vendar z gotovostjo lahko trdimo, da smo z vsakim letom socialistične graditve dosegli nove uspehe in s tem postavljali trdne temelje našemu sedanjemu razvoju. Vedno bolj smo na osnovi izkušenj in zavesti prihajali do spoznanja, da je delo edini izvor vsega družbenega bogastva, vedno več ljudi se pri nas resnično zaveda, da je ves napredek podjetja, stroke in naroda, odvisen od tega, koliko bogastva nam bodo dale naše lastne roke. Ta zavest nam iz leta v leto povečuje narodni dohodek in izpopolnjuje sistem delitve v celoti in v posameznih podjetjih. Zveza komunistov je pravilno predvidevala, da je upravljanje najuspešnejše sredstvo za premagovanje gospodarskih težav in za hitrejši dvig življenske ravni delovnih ljudi. Zato ob takih praznovanjih še posebno skrbno ocenjujemo svoje lastno delo, ponašanje članov ZK in organov upravljanja, da iz dosedanjih izkušenj odberemo vse tisto, kar je najprogresivnejše in tako začrtamo pot v prihodnost.

Proslavljanje 50. obletnice obstoja KP Jugoslavije je najtesneje povezano tudi z mednarodnim delavskim gibanjem, in s prizade-

vanjem progresivnih sil za ohranitev miru v svetu. ZKJ ima v teh prizadevanjih najpomembnejšo vlogo. Danes je v svetu odprtih in nerešenih veliko mednarodnih vprašanj, odprta so vojna žarišča, močno delujejo sile, ki bi rade izkoristile ta žarišča za nove vojne spopade. Sile, ki pa se zavemajo za mir, so močnejše in so tudi že v praksi dosegle pomembne uspehe. Žal nekateri voditelji tudi socialističnih držav ne razumejo naših prizadevanj, saj se oklepajo zastarelih političnih oblik, ki imajo svoje korenine v birokratskih težnjah in želji po nadvladi. Od tod pojavi zastoja v delavskem gibanju, razcepljenost, pačenost idej socializma, pojavi stalinizma. Naša Zveza komunistov je jasno opredelila raznolikost poti v socializmu in dobiva pri tem podporo vsega progresivnega sveta.

Naša socialistična domovina je majhna dežela. S svojo dosledno

zanjajo politiko pa si je pridobila ugledno mesto v svetu. Naši stiki z delavskimi gibanji in naša stališča v zvezi z miroljubno koeksistenco, razbijajo dogmatizem v delavskem gibanju in krepe zanimanje za nove oblike socialističnega razvoja.

Praznovanje 50. obletnice Komunistične partije Jugoslavije povežemo letos tudi s praznovanjem mednarodnega delavskega praznika, 1. majem. Zato nam misli hite tudi izven meja naše domovine, k delavcem vsega sveta. Kot prvomajsko darilo jim poklanjamo naše izkušnje, z iskreno željo, da bi vsi delovni ljudje kmalu lahko po vsem svetu veselo in svobodno praznovali 1. maj tako, kot ga praznujemo pri nas doma. Vsem članom delovnega kolektiva želim, da bi čim bolj praznično proslavili 50. obletnico obstoja Komunistične partije Jugoslavije.

Predsednik CDS je pozdravil navzoče

ANA TAVČAR prejema darilo od predsednika CDS

Uspešna raziskov. dejavnost - DA ali NE?

V sodobno organiziranem podjetju predstavlja razvojno-raziskovalna dejavnost tisto strokovno službo, ki ob primernih pogojih za delo, lahko največ pripomore k njegovi uveljavitvi na tržišču in k stalnemu porastu vrednosti realizacije.

Raziskovalni oddelek dosega ta svoj cilj s tem, da pojavljajoče se novosti v tekstilni tehnologiji prouči in preizkusi v laboratorijih ter proizvodnih obratih podjetja. Vzorčne izdelke nato predloži konjunktorni in prodajni službi v ocenitev ter za ponudbo odjemalcem. Tako podjetje ne zaostaja za razvojem tehnologije, potrošnikom pa nudi sezonsko sveže izdelke in krepi svojo konkurenčno sposobnost.

Raziskovalni oddelek pa ima poleg opisane osnovne maloge še mnogo drugih: primerjalno pro-

učevanje konkurenčnih kemijskih in sintetskih vlaken, barvil ter tekstilnih pomožnih sredstev; proučevanje posameznih faz procesne tehnike v podjetju v svrhu njih izpopolnjevanja in racionaliziranja; sodelovanje pri uvajanju novih tehnoloških postopkov v proizvodnjo; relazacija predpisov licenčnih partnerjev itd. V ta namen morajo raziskovalni tehnološki tekoče zasledovati strokovne revije, prospekte in barvne karte kemijskih firm, kontaktirati njihove strokovne sodelavce, proučevati informacije poslovnih partnerjev in študije tekstilnih inštitutov ter sodelovati s strokovnimi kadri v proizvodnih obratih in v konfekcijskih podjetjih.

V uvodu omenjam, da se razvojno-raziskovalna dejavnost more uspešno razviti in uveljaviti samo

ob primernih delovnih pogojih. Sem lahko štejemo njeno ustrezno organiziranost v sklopu podjetja, zadostno število — za raziskovanje usposobljenih strokovnjakov, pravilno usmerjanje njihovega dela, razpolaganje z ustreznimi laboratorijskimi in polindustrijskimi napravami za preizkušnje, tesno povezavo z oddelkom za analizo in kontrolo kvalitete, polno razumevanje in pomoč proizvodnih obratov za izvajanje obratnih poizkusov ter pravilno vrednotenje in nagrajevanje vloženega truda in rezultatov raziskav.

Analiza sedanjih pogojev, v katerih dela naš raziskovalni oddelek, bi najbrž v marsikateri točki zabeležila dokaj pomanjkljivo stanje. V okviru tega prispevka

(dalje na 4. strani)

V počastitev 50 - letnice ZKJ

V počastitev 50. obletnice ZKJ so kranjski mladinski aktivni delovnih organizacij izvedli športna tekmovanja v naslednjih disciplinah: kegljanje, streljanje, namizni tenis, šah.

Posamezno so zasedli prva tri mesta naslednji tekmovalci:

Kegljanje
1. Vinko Cvirn, 431 kegljev, Tekstilindus,
2. Edo Kavčič, 397 kegljev, Iskra,
3. Marjan Pičolin, 387 kegljev, Iskra.

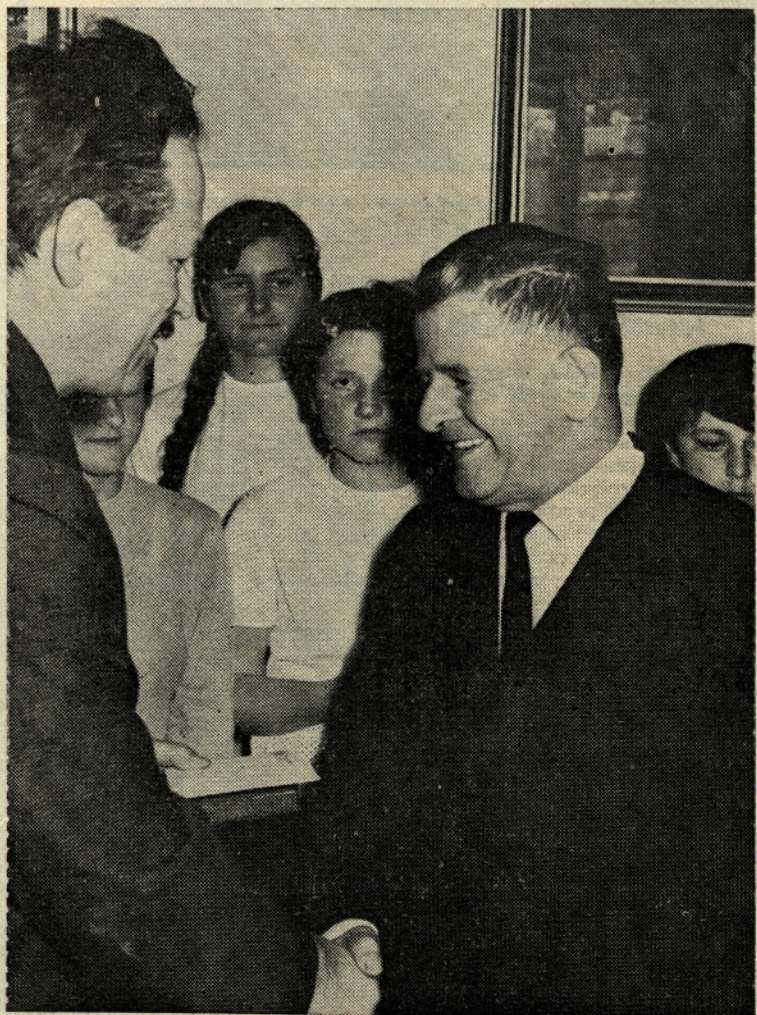
Streljanje
1. Božo Marič, 162 krogov, Sava,
2. Brane Lozar, 161, krogov, Iskra,

3. Alfonzo Kesen, 160 krogov, Sava

Namizni tenis
1. Matevž Trček, Iskra,
2. Boris Kerstanj, Iskra,
3. Stane Bec, Sava.

Šah
1. Marjan Bogataj, 3 dobljene partije, BPT,
2. Janez Božič, 2 1/2 dobljene partije, Elan,
3. Slavko Hočevnar, 2 dobljeni partiji, Iskra,

EKIPNI DOSEŽKI (v točkah)
1. ISKRA — 75 točk,
2. SAVA — 43 točk,
3. TEKSTILINDUS — 33 točk,
4. BPT — 30 točk,
5. ELAN — 21 točk,
6. IBI — 4 točke.

Med nagrajenci je bil tudi STANKO LEBAR

Analiza trga drugod in pri nas

(Nadaljevanje s 1. strani)

nomistov, inženirjev, tehnikov ipd. V našem podjetju smo se odločili, da dela na tem področju le ena oseba. Predpisali smo delovnemu mestu vrsto dolžnosti ob priliki reorganizacije komercialne službe, skratka odločili so se za toliko področij dela (raziskav), kot jih imajo v drugih podjetjih celotni sektorji raziskave trga. Vsi imamo pred očmi našo prodajo, stanje zalag gotovih tkanin v skladišču ipd. Človek ima včasih občutek popolnega nepoznavanja posameznikov, kaj sploh je analiza trga in da le-ta ne more bistveno vplivati na zmanjšanje naših zalag. Analitik lahko v svojih analizah predvidi, kaj naj bi operativna storila za večjo prodajo, ni pa njegova naloga prodajati blaga. Rad bi omenil vprašanje, ki ga je član našega delovnega kolektiva postavil na nekem sindikalnem sestanku v našem podjetju lani. Vprašanje je bilo približno naslednje: kaj predvideva analiza trga našega podjetja in po kakšnih artiklih bo prihodnje leto povpraševanje oziroma kako bo s prodajo. Pavšalni odgovor je sicer dobila določena oseba, konkretna pa ne, ker za to mi bila opravljena daljša raziskava ali analiza, ker je naloga preobsežna, da bi jo ena oseba lahko opravila. Koliko je vredna takšna temeljita analiza o predvidevanju oziroma o novih izdelkih pa naj navedem samo ceno, ki jo zaračunajo razne tržnoraziskovalne organizacije oziroma zavodi. Neka taka analiza, če jo naroči podjetje takemu zavodu, velja najmanj 5 milijonov starih dinarjev. S tem hočem poudariti samo to, kako pomembno je delo na področju raziskave trga in kakšno vrednost ima takšno delo za podjetje v vedno težjih pogojih trgovanja.

Tržne raziskave torej pomagajo reševati probleme trgovanja v podjetju. Pogosto je treba opraviti več raziskav hkrati. Ni zadosti, če ugotovimo, da bo skupno povpraševanje na trgu v prihodnjem letu za naše oziroma podobne proizvode večje. Koliko bo dejansko podjetje prodalo, pa je odvisno še od drugih dejavnikov. Veliko je odvisno od tega, kako bo podjetje znalo kombinirati razpoložljive prodajne instrumente, za kar pa so potrebne posebne raziskave. Iz literature in prakse iz področja raziskave oziroma analize trga je razvidno, da navo-ustanovljene tržno-raziskovalne službe ne morejo začeti v začetku z raziskavami na vseh področjih. Izbrati je treba tista področja in raziskave, ki bodo dale odgovor na najbolj pomembne probleme glede trgovanja podjetja.

Prvenstvena naloga ob začetku dela na področju raziskave trga je v:

1. ureditvi prodajne statistike in
2. sistematizaciji poročil o prodaji.

Na podlagi dobro urejene statistike prodaje po izdelkih in kupcih ter izdelkih je mogoče izdelati številne preglede. Na začetku je treba začeti z bolj ali manj rutinskimi analizami. Nadaljnji program pa je odvisen od potreb prodaje, razpoložljivega časa itd. Naša analiza trga se je v glavnem povsem držala teh priporočil, vendar bo treba v prihodnje program dela tržno-raziskovalne službe še bolj jasno opredeliti.

Začetek delovanja tržno-raziskovalne službe je torej v zbiranju pomembnih podatkov, prodajnih analizah ter najmanjše raziskave za obstoječe in za predvidene nove proizvode. Pomembno je tudi, da tisti, ki dajejo naloge za izvedbo posameznih raziskav, znajo opredeliti problem, ki naj ga reši raziskava ter poznajo bistvo metode, ki bodo uporabljene. Analitik trga bo moral imeti v prihodnje še bolj dobre povezave z vodstvom podjetja in prodajo ter s tehnično-razvojnimi službami.

Določitev območij tržnih raziskav ter programa posameznih raziskav, v sporazumu z vodstvom podjetja ter prodajo bo nedvomno še večji korak k še bolj uspešni tržno-raziskovalni službi. Pri

tem pa se bomo morali zavedati, da je za te analize odgovorna pri nas le ena oseba.

Naročila za izdelavo tržnih raziskav lahko dajejo v podjetju: vodstvo podjetja, prodajna služba, kontrolno-raziskovalni sektor itd. Upoštevati pa je treba, da je za vsako raziskavo potreben določen čas, tudi več mesecev.

Pomembno je doseči čimbolj dobro povezavo med tržno-raziskovalno službo in operativno prodajo. Komercialisti v prodaji morajo biti seznanjeni z vlogo in pomenom analize trga, vedeti morajo, kaj lahko daje tržno-raziskovalna služba za operativno prodajo, toda vedeti morajo tudi, da analiza trga ne more dati popolnoma točnih napovedi, niti zagotoviti za uspeh prodaje, ko so vplivi tudi na tržno dogajanje včasih tako močni (nepredvideni uvoz tkanin), da kakšno analizo povsem lahko postavi »na glavo«.

Kaj je bilo doslej opravljeno v našem podjetju (v enem letu obstoja) na področju analize trga?

Osnovno mam je bilo ureditev

prodajne statistike in smo za to izdelali več predlogov, kako naj bi izgledala naša prodajna statistika, ki je doslej zbirala podatke, ki so služili več ali manj le prodajni operativi.

Od večjih analiz trga pa so bile doslej opravljene naslednje:

Analiza prodaje po področjih in kupcih za razdobje januar-junij 1968 v primerjavi z enakim razdobjem v l. 1967 oziroma s celotno prodajo v l. 1967.

Analiza prodaje konfekcijskim podjetjem oziroma reprodukciji.

Analiza prodaje in fluktuacija kupcev na posameznih naših prodajnih področjih.

Izdelava in analize ankete o kvaliteti in cenah naših izdelkov.

Stalno zasledovanje (po mesecih) o uvozu tkanin, takšnega asortimenta, ki bi vplival na našo prodajo.

Analiza realizacije glede na vrsto potrošnje.

Analiza prodaje po artiklih in področjih.

Analiza kupcev (število in velikost, lokacija, fluktuacija ipd).

Izdelava poročil o modnih tendencah za posamezne sezone.

To je le nekaj del, ki so bila opravljena s področja analize trga, ki so zajemala tudi, kjer je bilo možno, predlog predvidenih ukrepov za določeno izboljšanje dela v prodaji.

Problemov, na katere je naletel analitik v svojem delu, je precej, kar je delno logično, ker delo na tem novem področju dela v našem podjetju ni bilo še vpeljano.

Največja težava pa so vsekakor interni podatki. V nekaterih primerih podatkov sploh ni možno dobiti, nekatere pa je analitik trga dobil iz več virov, vendar se le-ti med sabo niso skladali, veliko podatkov pa obstoja samo evidenčno in bi za njihovo obdelavo potrebovali več časa. Skoraj vse podatke je morala služba predelati v primerno obliko. Prav bi bilo, da bi te analize konkretnije obravnavale posamezne službe ali samoupravni organi ter na osnovi tega tudi ukrepali, ker le na ta način bomo lahko govorili o učinkovitosti naše analize trga, ki pa je žal v skromni številčni zasedbi.

J. J.

Pregovori

Bodite hvaležni za nasvete, a ne za pohvale. (La Fontaine)

Jezik je najnevarnejši organ, ki ga je priroda dala človeku; edini, ki ga lahko uniči, če ga nepazljivo uporablja. (Chesterton)

Demagogija privlači kot magnet prav najslabše ljudi. (Churchil)

Kdor posluša ženske, konča v peklu. (Talmud)

Brada ne naredi filozofa (Cicero)

Kadar Vam ženska podari svoje srce, se ne morete otrestiti ostan-ka. (Kitajski pregovor)

Ženski nasveti so predragi ali pa prepoceni. (A. Debrencia)

Nič se hitreje ne osuši kot ženske solze (John Webster)

Treba je jesti, da bi živeli, a ne živeti, da bi jedli. (Platon)

Bolj konkretno o strokovni komisiji CDS

Vsebina dnevnih redov in gradiva

Z namenom, da bi bili člani CDS bolj seznanjeni s problemi in vprašanji, ki jih bodo obravnavali na seji, dobijo gradivo že 3 dni pred sejo. Tak način je v redu, vendar uspeh izostane, ker je gradivo običajno zelo obsežno, komplicirano sestavljeno in pogosto preveč splošno, premalo konkretno. Vse to dela gradivo nezanimivo, pa ga večina članov CDS, ob kopici drugih problemov in pomanjkanju časa, niti ne pogleda oziroma ne pregleda.

Naloga komisije: *določiti bi morala (vsaj kar zadeva že stalno gradivo — izvršitev plana proizvodnje, prodaja, zapisnika sej itd.) kako mora biti tako gradivo sestavljeno, da bo razumljivo tudi preprostim ljudem, da bo kratko in jedrnat, brez pomanjkljivosti in brez odvečne šare.*

Naloga komisije: *če bi komisija ugotovila, da gradivo ne odgovarja postavljenim kriterijem (jasna in razumljiva formulacija besedila, zanesljivi in preverjeni podatki, ekonomska analiza, prikaz pridobitev in prednosti, predlogi za sklepe), bi morala predlagati CDS, da obravnavanje točke v takih pogojih zavrne.*

Omenil sem le nekatere kriterije. Komisija bo morala določiti vsaj najvažnejše, med njimi ne bi smela pozabiti na predlog za sklepe. Tak predlog bi morala imeti vsaka točka. Na eni strani bi člani lahko že pri proučevanju gradiva pretehtali že tudi predvideni sklep, na drugi strani pa bi imel tudi sam predsednik lažje delo, ker mu ne bi bilo potrebno šele sestavljati primerno obliko sklepa.

Popolnoma napačno namreč je, da nekdo prečita gradivo, nakar predsednik predlaga članom, da se sprejme sklep v smislu vsebine gradiva. V takih primerih člani res ne vedo, kaj so sklenili, zapisničarica pa se potem po seji muči s formulacijo sklepa. Nikjer potem ni jamstva, da je sklep se-

stavljen taklo, kot je bil sprejet oziroma zamišljen.

Če pogledam gradivo za seje CDS nazaj, je očitna resnica, da so razna — stalna poročila zelo površno sestavljena, da se v njih pojavljajo isti stavki in razlage za neuspehe, kar izzveni nekoliko plehko in neprizadeto. Žalostno je, da jemljemo težke probleme in slabosti tako lahko, hkrati pa je nerazumljivo, da se vse to ponavlja iz meseca v mesec. Kje so potem rezultati sprejetih sklepov za izboljšanje? Pa še tole pogršam v teh poročilih: predlog poročevalca za potrebne ukrepe, za odstranitev napak, zaprek itd. Prav on bi moral priti na dan s takimi predlogi, ker razmere najbolj pozna in tudi najlaže oceni možnosti za izboljšanje. V gradivu iz preteklosti me motijo tudi številke, še posebej, če so navedene v procentnih odnosih. Take primerjave večini članov kolektiva prav nič ne povedo, pa so zato v gradivu nepotrebne. Poglejmo si primer:

1. V gradivu za 9. sejo UO stoji v poročilu tehničnega sektorja »Problematika za mesec februar 1969«, naslednje:

Predilnica I je bila v mesecu februarju v redu oskrbovana z osnovnimi surovinami po količinah, dočim je v začetku primanjkoval bombaž za česano prejo. V mesecu februarju je bilo tudi predvideno, da prejmejo prvo količino hipolana, katerega naj bi predilnica začela takoj predelovati, ker so artikli v tkalnici I, zaradi pomanjkanja te preje že popolnoma izpadli. Ta obljubljena količina hipolana pa še tudi ni prispela v mesecu marcu, vsled česar bodo pri izdelavi tkanin iz hipolana nastopale težave glede pravočasne izdelave tkanin. Kratek odstavek zajema težke probleme:

- pomanjkanje česane preje,
- problem pravočasnega prihoda hipolana,
- zakasnela proizvodnja določenih tkanin.

Če poročilo zajema probleme, bi moralo zajemati tudi razloge, zaradi katerih so problemi nastali.

(Nadaljevanje s 1. strani)

nja nekaterih in podobno. Takšna oblika dela delavskega sveta bi brez dvoma povzročila zaupanje delovnih članov, zaupanje v moč in pomen delavskega samoupravljanja, zaupanje v osebno pomembnost in enakopravnost posameznika in kolektiva.

Razumljivo je, da je za tako funkcijo izredno važen sestav te komisije. Njeni člani bi morali obvladati vse finese proizvodnje, prodaje in ekonomske poslovanja; vlogo delavskega samoupravljanja; kadrovske politike, pomen notranjih odnosov med člani delovne organizacije, zahteve, ki jih pred kolektiv postavlja današnji čas itd., hkrati pa bi to morali biti vestni in objektivni ljudje, ki bi ločili črno od belega.

Menim, da sem razložil tisto, kar je bilo nejasnega okrog tega predloga za strokovno komisijo. V nadaljevanju pa bom skušal bolj podrobno zajeti še njeno delo oziroma dolžnosti.

Obseg dnevnega reda sej:

Skoraj vedno obsega dnevni red pet, šest ali več točk, le-tim večkrat dodamo še dodatne. Iz bojazni, da se ne bi seja zavlekla do večera, so člani v takih primerih tihi, ne razpravljajo in zgolj formalno dvigajo roke v potrditev sklepa. Tak odnos razumljivo ni v duhu pravega delavskega samoupravljanja, kjer člani kolektiva zavestno — neposredno ali posredno — odločajo o vseh elementih poslovanja in gospodarjenja. Ob takem delu vzemimo CDS, pač ne moremo pričakovati učinkovitosti organa, kljub sprejetim sklepom. Ob takem nesodelovanju je tudi vprašanje, če je bil sprejet najboljši sklep izmed možnih.

Naloga komisije: *za vsako sejo CDS bi morala pregledati predlog dnevnega reda in določiti, koliko je možno dobro obdelati na seji recimo v 2 urah. (CDS bi moral določiti za vse obdobje najdaljši čas, do katerega se seja sme potegniti!). Kar je več, kot 3 ure, je brez dvoma utrudljivo in še brez učinka. V primeru, da je točk preveč, bi komisija predlagala CDS, kaj je treba predstaviti do prihodnje seje.*

Naloga komisije: *za vsako dodatno točko bi morala komisija dobiti predlog vsaj 1 dan pred sejo, in to z ustrezno utemeljitvijo, da gre resnično za nujno zadevo, ki še ni bila znana takrat, ko so pripravljali dnevni red seje oziroma gradivo za predstoječo sejo.*

CDS bo moral v bodoče zavrniti sleherno dodatno točko, ker je nemumno trditi, da je problem iz dodatne točke nastal tik pred sejo. Doslej so bile te točke največkrat samo potuha ali pa so nekateri morda želeli, da bi šlo važno in neprijetno vprašanje neopazno mimo.

V tem primeru bi bilo treba pojasniti oziroma odgovoriti na naslednja vprašanja:

Zakaj je prišlo do pomanjkanja česane preje? Kdo je kriv? Slabo planiranje proizvodnje v predilnicah, izvenplanska (vsiljena) proizvodnja artiklov iz česane preje v tkalnicah, nesposobna nabavna služba itd?

Zakaj hipolan ni prispel pravočasno? Je vzrok pomanjkanje denarja (slaba utemeljitev!), je bilo prepozno naročilo, slabo planiranje proizvodnje, kakšne bodo zaradi tega posledice v tkalnici I itd?

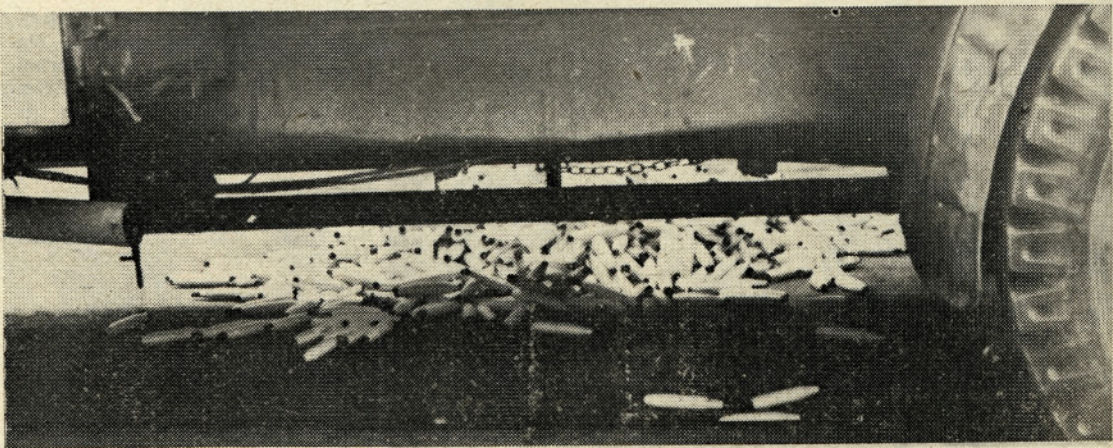
Zakasnela proizvodnja tkanin. Kakšne bodo posledice? Bodo naročila stornirana? Ali je potem še smiselno planiranje tkanine proizvajati? Obstaja morda kljub vsemu možnost prodaje? Kje? Kakšne posledice bodo v plemenitilnici? Kakšne spremembe plana zahteva to? Kako v bodoče take nepravilnosti preprečiti?

Tudi malo ne bi škodovalo, veliko pa koristilo delovni organizaciji, če bi poročilo obsegalo take podatke, če bi bili tudi krivci naštet, kolikor seveda ne gre za višjo silo ali za zunanje faktorje, na katere se tako radi sklicujemo oziroma valimo krivdo za vse neuspehe in napake.

Naloga komisije: *oblikovati takšno vsebino poročil, ki bodo prikazovala resnično stanje in prave vzroke ter tudi posledice zaradi storjenih napak in slabosti. Vsak pomanjkljiv material bi moral biti zavržen in komisija bi morala dati tak predlog za zavrnitev CDS. Razume se, da bi morala biti zavrnitev argumentirana, se pravi, komisija bi morala dati pismeno utemeljitev, zakaj material ne ustreza.*

Tak sklep s strani CDS je nujen. Nujen zato, ker je večina poročil pomanjkljivih, kar seveda ne daje članom samoupravnega organa niti prave stike o dejanskem stanju niti ustrezne osnove za uspešno razpravo in za sprejem učinkovitega sklepa.

P. G.

Tudi takšni prizori so v našem podjetju

O uporabi Cibacron - pront barvil

V mesecu marcu je bil v »Tekstilindusu« v Kranju simpozij, na katerem je firma CIBA iz Basla predstavila novo skupino reakcijskih barvil z oznako Cibacron-pront. Na demonstracije so povabili strokovnjake iz večjih slovenskih podjetij, ki se ukvarjajo s tiskom tkanin iz celuloznih vlaken. Udeleženci so bili najprej seznanjeni s teoretskimi osnovami aplikacije, s tehnološkimi možnostmi fiksiranja, značilnostmi in prednostimi Cibacron-pront barvil pred drugimi skupinami reaktivnih barvil ter izvedeli tudi nekaj o praktični uporabi. Nato je bila v plemenitilnici I »Tekstilindusa« demonstracija uporabe teh barvil

s tiskanjem na rolo—tiskarskem stroju ter filmskem avtomatskem stroju. Potiskana tkanina je bila v nadaljevanju demonstracije fiksirana na tri različne načine (kratko parenje, termofiksiranje, šok z lugom) in nato izprana.

Rezultati demonstracije so bili ob skrbni pripravi in dobri organizaciji zelo dobri. Pokazalo se je, da predstavlja nova skupina barvil nov napredek pri iskanju možnosti za izpopolnjevanje tehnologije tiska. Barvni toni so bili čisti in briljantni, beli fond ni bil mian-siran, kar se rado dogaja pri tisku z nekaterimi drugimi skupinami reaktivnih barvil. Stalni problem tiskanja z reakcijskimi barvili —

težko in dolgotrajno izpiranje nefiksiranega dela barvila s tkanine, je v tem primeru sorazmerno lahko rešljiv.

V nadaljevanju so v kratkem opisane lastnosti teh barvil.

Cibacron-pront barvila predstavljajo nadaljnji korak pri iskanju takih vrst barvil, ki bi bila čim bližje tehnološki in ekonomski popolnosti. Od sodobne skupine reakcijskih barvil zahtevamo:

- visoko hitrost fiksiranja
- zelo dobro obstojnost tiskarske barve
- lahko, hitro in popolno izpiranje nefiksiranega dela barvila
- veliko čvrstost z reakcijo nastale vezi vlakno/barvilo.

V zadnjih letih se v glavnem vse večje tovarne barvil trudijo z razvojem barvil, ki bi čimbolj ustrezala gornjim zahtevam. Te skupine so: Remazol, Procion Supra, Levafix P, Reaktofil in končno Cibacron-pront barvila. Seveda nobena teh skupin ni idealna in je treba izbrati skupino podrediti zahtevnosti artiklov, željenim barvnim tonom, predvsem pa opremljenosti obrata z napravami za fiksiranje in izpiranje tiskov.

Cibacron-Pront asortiment je predvsem namenjen hitremu fiksiranju na vlakno, pri čemer pa so pripravljene barve ob dodatku alkalij (navadno natrijev bikarbonat) dovolj obstojne.

Zelo važna je sestava tiskarske barve. Neobhoden je dodatek

sečnine, saj ga predpisuje standardna receptura kar 200g/kg. S tem se doseže dobro difundiranje barvila v vlakno in s tem popolno fiksiranje. Kot gostilo uporabljamo razne vrste alginatov s čimer se izognemo eventualnim neljubim posledicam, kot reakcijam z barvilom, vplivom na pH barve itd. Kot alkalijo uporabljamo navadno natrijev bikarbonat (20 g/kg), pri čemer so barve obstojne vsaj 4 tedne. Če uporabljamo sodo, so seveda barve manj časa obstojne. Pri tem uporabljamo isto recepturo za vse postopke, tudi za dvofazne.

Zaradi visoke reaktivnosti Cibacron-pront barvil je možna uporaba najrazličnejših postopkov fiksiranja, ki jih bomo v kratkem navedli:

1. Enofazni postopki:

a) Parenje. Izvajamo ga na normalnem kontinuirnem parilniku pri temperaturah nekaj nad 100°C. Čas, potreben za fiksiranje je le 1 min.

b) Termofiksiranje. Izplen barvila je pri tem postopku funkcija časa in temperature. Zadošča tridesetsekundno fiksiranje pri 150°C.

c) HT — parenje (visokotemperaturno). Postopek je zelo primeren za Cibacron-pront barvila. Tu uporabljamo pregreto paro pri normalnem pritisku. Uporabni so vsi parilniki, v katerih lahko dosežemo vsaj 140°C (nekateri dvofazni parilniki, Schildejev elektro-fiksirnik, HT parilnik firme ARTOS itd.). Zadošča fiksiranje 20 sek. pri 140—180°C.

2. Dvofazni postopki:

a) Fiksiranje z lužnim šokom. Barvilo se fiksira na vlakno s kratkim kontaktom (6—10 sek.) z zelo vročo raztopino (100—103°C) koncentrirane alkalne raztopine ob prisotnosti elektrolitov. Postopek se lahko izvaja v prvi kadi nekega širinskega pralnega stroja ali pa v napravah, ki so bile zgrajene v ta namen (fiksirno korito firme Bieger).

b) Dvofazni parilni postopek. Tkanina se prepoji s hladno raztopino koncentriranih alkalij in elektrolitov, ožame na 80—90% in pari 10 sek. pri 120—125°C.

c) Hladno fiksiranje. Suha potiskana tkanina se prepoji s hladno raztopino, ki vsebuje lug, vodno steklo in omakalno sredstvo, nato se ožame približno na 100%, odloži ali navije in pusti cca 3 ure stati pri sobni temperaturi. Postopek pa daje dobre rezultate le pri merceriziranih ali vsaj luženih bombažnih tkaninah.

Cibacron-pront barvila je možno uporabljati v zvezi z drugimi skupinami barvil, pri čemer moramo seveda vedeti, da se fiksirajo le v alkalnem mediju in da so v določeni meri občutljiva na reducente. Se pa lahko mešajo z vsemi znanimi skupinami reakcijskih barvil. Zelo so uporabni pri afriških tiskih in pri različnih rezervnih artiklih (rezerva pod amilenskim črnim in variaminskim modrim).

Nedvomno bo našla ta skupina barvil, zaradi svojih lastnosti in uporabnosti v tekstilnem tiskarstvu mnogo privrženecv. inž. F. I.

Jelena in Vinko (slovenski par) v našem podjetju

Po lastnem okusu sta si lahko izbrala kosček bale

Komisije CDS in UO podjetja

Komisije CDS

(Mandatna doba je 2 leti od 1969—1971)

Komisija za prošnje in pritožbe:

Valjavec Slavka — predsednik, Mihelčič Franc — namestnik, člani: Cerar Francka, Vrtačnik Franc, Bogataj Vera

Komisija za zaščito delovnih dolžnosti:

Borštnar Stane — predsednik, (nam. Podgornik Adolf), Sušnik Valentin — namestnik, (nam. Rozman Franc), Skubic Alojz — član, (nam. Zamida Ana)

Stanovanjska komisija:

Peternelj Anton — predsednik, Petelin Jože — namestnik, člani: Posedi Marjan, Benedik Vinko, Azman Marija, Stiglic Dušan, Podgoršek Nada, Kobler Ivica, Čadež Franc ml.

UO izobraževalnega centra:

Kompare Viktor — predsednik, Strniša Marjan — namestnik, člani: Jug ing. Ludvik, Javornik Jože, Završnik ing. Tomaž, Primožič Stane, Ostanek Edvard

Koordinacijska komisija za OD:

Brezec Jože — predsednik, Pertot Boris — namestnik, člani: Tomažin Marjan, Markelj Stane, Podgornik Dana, Pisovec Dragica, Kunst Angelca, Borštnar Stane, Kovačič Marica, Šmid Jelka, Ravnikar Miro

Komisija za odlikovanja:

Tuličan Peter — predsednik, Istenič Franc — namestnik, člani: Rakovec Anton, Hajdukovič Franc, Božič Polde

Komisija za varnost pri delu:

Hafinar Nande — predsednik, Turel ing. Milan — namestnik, člani: Alič Ivan, Bergant Jernej, Vilfan Stane, Šmid Jože, Eržen Ivan, Lesjak Edo, Capuder dr. Mira

Imenovanje v UO počitniške skupnosti:

Valjavec Evgenij, Ambrožič Vlado, Valhar Majda, Kovačič Stana, Jekovec Peter

Imenovanje v UO delavske restavracije:

Bregar Jože, Jereb Ivo, Kovačič Marica, Krmelj Franc, Zaletelj Drago

Imenovanje UO delavskega doma:

Tomažin Marjan (Tekstilindus), Zdešar Marija (Tekstilindus), Ko-došča za izvrševanje vseh potreb.

porec Franc (Del. restav.), Strnad Ljuba (Lekarna), Lonič Cvetka (Vzg. var. ust.), Carman Matevž (upravniki DD), Hrgovan Katica (stanovalec), Kohek Jože (stanovalec), Šoštaric Dominik (stanovalec)

Imenovanje v Svet Konfekcije »Triglav«:

Humer Zlata, Černe Zvone, Remic Franc

Komisije upravnega odbora

Komisija za prošnje in pritožbe:

Božičević Janez — predsednik, Kralj Silva — namestnik, člani: Ing. Abramič Olga, Jež Vinco, Tepina Ludvik

Komisija za požarno varnost:

Ravnihar Miro — predsednik, Vilfan Stane — namestnik, člani: Planinšek Janez, Osredkar Franc, Pičman Janez, Dolenc Franc, Hribar Franc

Komisija za izločitev osnovnih sredstev:

Ing. Indihar Franc — predsednik, Teran Srečo — namestnik, člani: Petelin Jože, Reš Franc, dr. Miro Dolžan

Komisija za ugotavljanje škode:

Černe Zvone — predsednik, ing. Seliškar Stane — namestnik, člani: Novak Miran, Ostanek Edo, dr. Dolžan Miro

Komisija za prodajo odpadnega materiala:

Štupnikar Franc — predsednik, Eržen Ivan — namestnik, člani: Kozjek Janez, Knific Jože, Sladič Silvo

Komisija za tehnično izpopolnitev:

Strniša Marjan — predsednik, Bajželj Miro — namestnik, člani: Lukančič Ivan, ing. Jug Ludvik, ing. Bradam Metka

Komisija za obratne nezgode obrata I:

Podgornik Adolf — predsednik, Karlin Avgust — namestnik, člani: Šoba Jože, Mirt Stane, Šmid Jože

Komisija za obratne nezgode obrata II:

Traven Ivan — predsednik, Bogataj Ivan — namestnik, člani: Plut Anton, Zdražnik Alojz, Alič Ivan

(dalje na 5. strani)

Uspešna raziskovalna...

(Nadaljevanje z 2. strani)

pt bom opozoril v nadaljevanju le na problem kadrovske zasedbe v oddelku.

V oddelku delajo, razen vodje oddelka, še en tehnolog in en laborant, torej mi zaseden niti po sistematizaciji delovnih mest, ki predvideva dva tehnologa.

Od ustanovitve oddelka (pred 7 leti!) pa se je njegova dejavnost močno razvejala. Od njega se zahtevajo vedno nove in številnejše naloge. Je potem kaj čudnega, če so mnoge naloge obdelane površno in se nereseni problemi kopi-čijo? Če upoštevamo še to, da vodja sektorja, v katerega je vključen raziskovalni oddelk, obdeluje konkretne raziskovalne naloge s področja predenja in tkanja (kar ni v skladu z njegovo funkcijo), in da dalje obdeluje konkretne raziskovalne naloge s celotnega področja plemenjenja, potem je pomanjkanje tehnologov več kot očitno.

Tudi en sam laborant v raziskovalnem oddelku še zdaleka ne zadošča za izvrševanje vseh potreb.

nih nalog. To bo prišlo še bolj do izraza jeseni, ko bo dobil oddelk nove laboratorijske naprave za preizkušanje tehnoloških postopkov. Te naprave bo seveda treba primerno angažirati in izkoristiti, za kar bosta v oddelku potrebna dva laboranta.

Odločitev ODS e. e. uprave (6. seja letos), da se vlogi kontrolno-razvojnega sektorja, v kateri se predlaga povečanje števila zaposlenih laborantov v raziskovalnem oddelku od enega na dva, ne ugodí, je po mojem mnenju neumestna in zaviralna za nadaljnje delo oddelka. Je me pa ta odločitev spodbudila, da opozorim samoupravne organe na kompleksen problem raziskovalnih kadrov v podjetju. Menim, da delne rešitve ne bodo rodile kakih večjih rezultatov, ampak je potrebno realno in trezno proučiti obseg nalog oddelka ter določiti koliko in kakšne kadre potrebujemo za reševanje vseh teh nalog, nato pa te kadre oddelku tudi zagotoviti.

Vsako oklevanje se nam lahko samo maščuje!

M. P.

Česalnica I končno v primernem prostoru

22. aprila je bil ob 16. uri predstavljen in montiran zadnji česalni stroj v nov prostor, in sicer v I. nadstropje nove zgradbe. Tako smo končali obsežno delo, ki je potekalo hitro in brezhibno, pač zaradi odličnih priprav in požrtvovalnosti vseh, ki so bili vanj vključeni.

Se posebno moram poudariti, da je prestavitev potekala brez zastoja v proizvodnji česane preje, ki jo je prav tiste dni močno primanjkovalo.

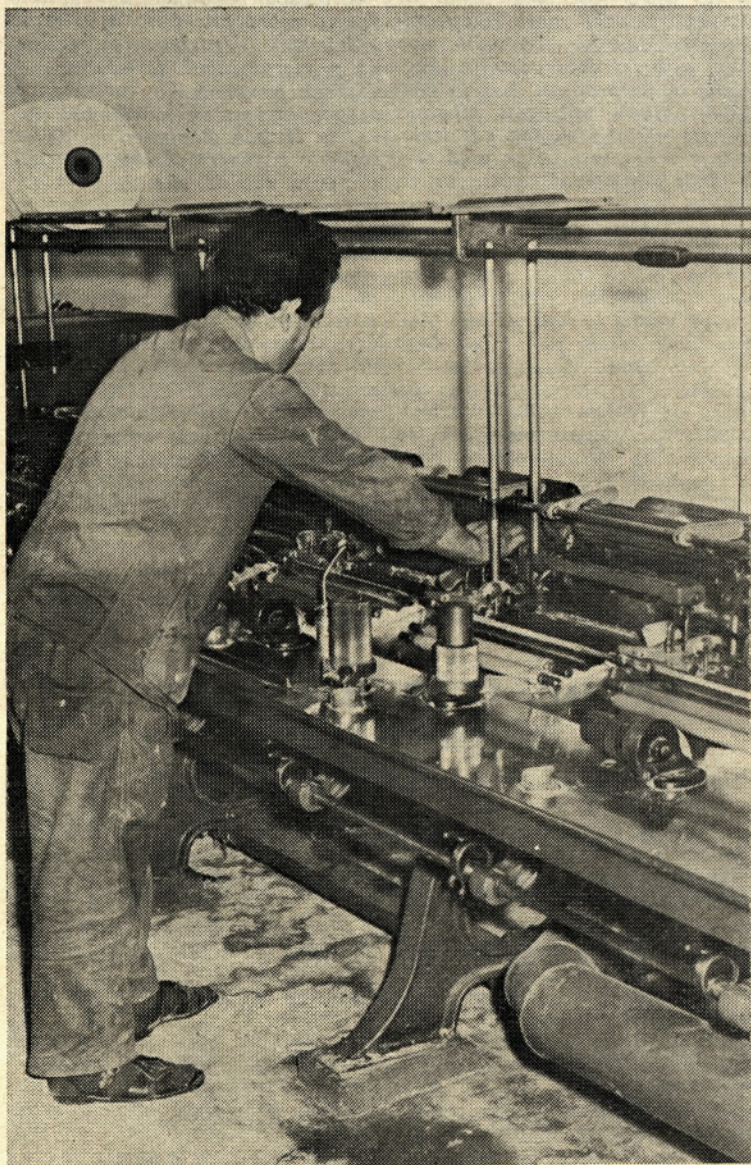
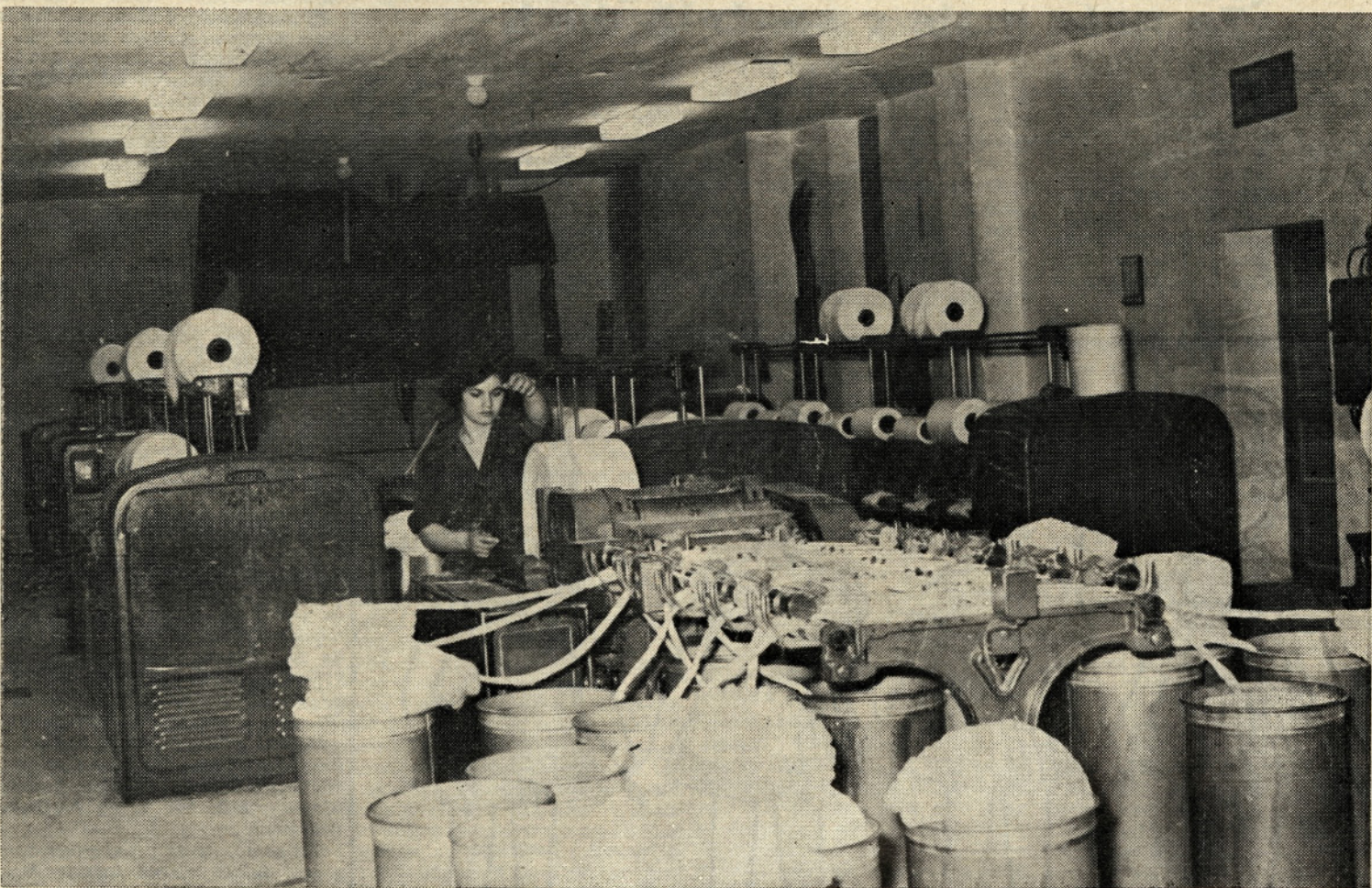
S samo prestavitvijo smo pričeli 18. aprila ob 10. uri dopoldne. Poprej smo seveda naredili ustrezno vozilo, s katerim smo premesčali kar kompletne stroje, čeprav je posamezen težak preko štiri tone. Za prevoz stroja iz starega oddelka do mesta, odkoder smo ga s primernim dvigalom dvignili v I. nadstropje, smo zgradili pravo betonsko stezo, v novi zgradbi pa je bilo treba odpreti precejšen del stene. Tako je bila pot za transport pripravljena, pa smo stroje premestili v pičlih 4 dneh.

Cim so bili stroji nameščeni v nove prostore, so jih električarji takoj priklopili, naši mojstri pa dokončno uredili in že je stekla proizvodnja česanke, brez zastoja.

Vse priprave so res uspešno izvršili delavci iz mehanične delavnice in ekipa zunanjih delavcev, selitev pa smo večidel izvedli tekstilci oziroma predilci.

Vsi, ki so v tej uspešni akciji sodelovali, zaslužijo zahvalo in pohvalo, saj je ta uspeh v korist predilnice I in kolektiva.

B. P. Česalni stroji v primernem prostoru v novi predilniški zgradbi

Komisije CDS in UO podjetja

(Nadaljevanje s 4. strani)

Komisija za cene:

Virnik Anton — predsednik, Čare Anton — namestnik (namest. Gregor Pavel), Remic Franc — član (namest. Ambrožič Vlado)

Upravni odbor tovarniškega časopisa:

Jenko Polde — predsednik, Cerne ing. Zvonka — namestnik, člani: Istanič Franc, Farčnik Marinka, Primožič Stane, Kunst Angelca, Pertot Boris, Bajželj Jošt, Gunčar Peter

Komisija za izdajanje dovoljenj za obratovanje novih strojev in strojnih naprav:

Ing. Turel Milan — predsednik, Reš Franc — namestnik, člani: Šmid Jože, Alič Ivan, zastopnik obrata

Komisija za spremembe in dopolnitve splošnih aktov:

Istanič Franc — predsednik, člani: Mauser Ivan, dr. Dolžan Miro, Rojina Tine, Jenko Polde

Zanimivo

Iz občinske dejavnosti

Občinski sindikalni svet Kranj se je pričel v letu 1964 vključevati v širšo mednarodno skupnost na tak način, da je navezal tesnejše stike s sindikalno organizacijo GGIL Savona. Tako so bile z omejenim sindikatom izmenjane izkušnje o delu sindikalne organizacije ter njenimi uspehi in neuspehi v Savoni in Kranju.

Poleg tega pa tudi VI. kongres ZSJ obvezuje vse sindikalne organizacije, da se tudi v prihodnje še bolj vključijo v široko, odprto in enakopravno izmenjavo mišljenj in izkušenj iz dela sindikalnih organizacij pri vseh tistih vprašanjih, za katera obstaja skupni interes in med katerimi

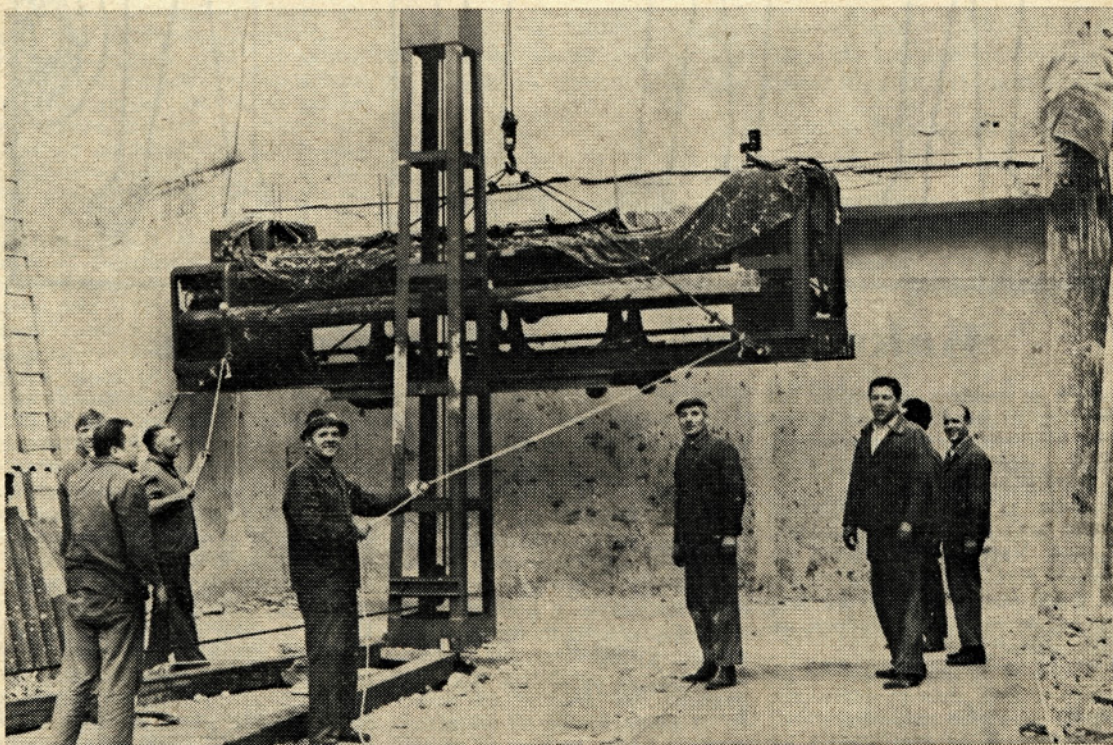
se ob sodobnih pogojih še posebej izražajo naslednje zadeve: posledice tehnično-tehnološke revolucije na družbeni položaj in delovne in življenjske razmere delavcev; gospodarske integracije v nacionalnih in regionalnih okvirih ter njihove posledice na položaju delavcev in aktivnosti sindikatov; vpliv delovnih ljudi di in njihovih organizacij na ekonomski in družbeni razvoj držav; sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetij in širših gospodarskih združenj; oblikovanje in delitev narodnega dohodka; zaslužki, življenjski stroški in standard delavcev; socialno in zdravstveno varstvo; splošno in strokovno izo-

brazevanje ter problemi prekvalifikacije; migracije in problemi zaposlovanja; vprašanja v zvezi z zaščito interesov delavcev, ki so zaposleni v drugih državah.

Da bo sodelovanje Občinskega sindikalnega sveta Kranj potekalo še bolj organizirano, kot do sedaj in da bomo kos malogam, ki jih je pred nas postavil VI. kongres ZSJ, je bila ustanovljena za to področje dela pri Občinskem sindikalnem svetu posebna komisija. Komisijo za sodelovanje s tujimi sindikalnimi organizacijami sestavljajo:

Peter Tulipan, predsednik, zaposlen v Tekstilindusu Kranj, Danica Dolenc, tajnik, zaposlena v Savi Kranj, Hubert Korošec, član, zaposlen v SDK Kranj, Aldo Humer, član, zaposlen v IBI Kranj, Franc Fajmut, član, zaposlen v ISKRI Kranj, Jože Draksler, član, upokojenec

Komisija je sestavila in sprejela programsko osnovo delovanja ter jo daje vsem izvršnim odborom sindikalnih organizacij v razpravo ni dopolnitev. (Dalje prihodnjič!)

Takole so dvignili stroje v novo zgradbo

Za naše male v sončnih dneh

1. V našem podjetju izdelujemo tkanine v drobnih karo vzorcih v različnih nežnih barvah. Takšni vzorci so zelo uporabni za različne oblečke za vse starosti.

Oblekico ukrojujemo rahlo zvončasto. Vzorček teče vodoravno. Ovrtnik in zavijki na rokavčkih so iz belega blaga. Spredaj na prsni del našijemo vezeno bordurico in na obeh straneh obšijemo s čipkami.

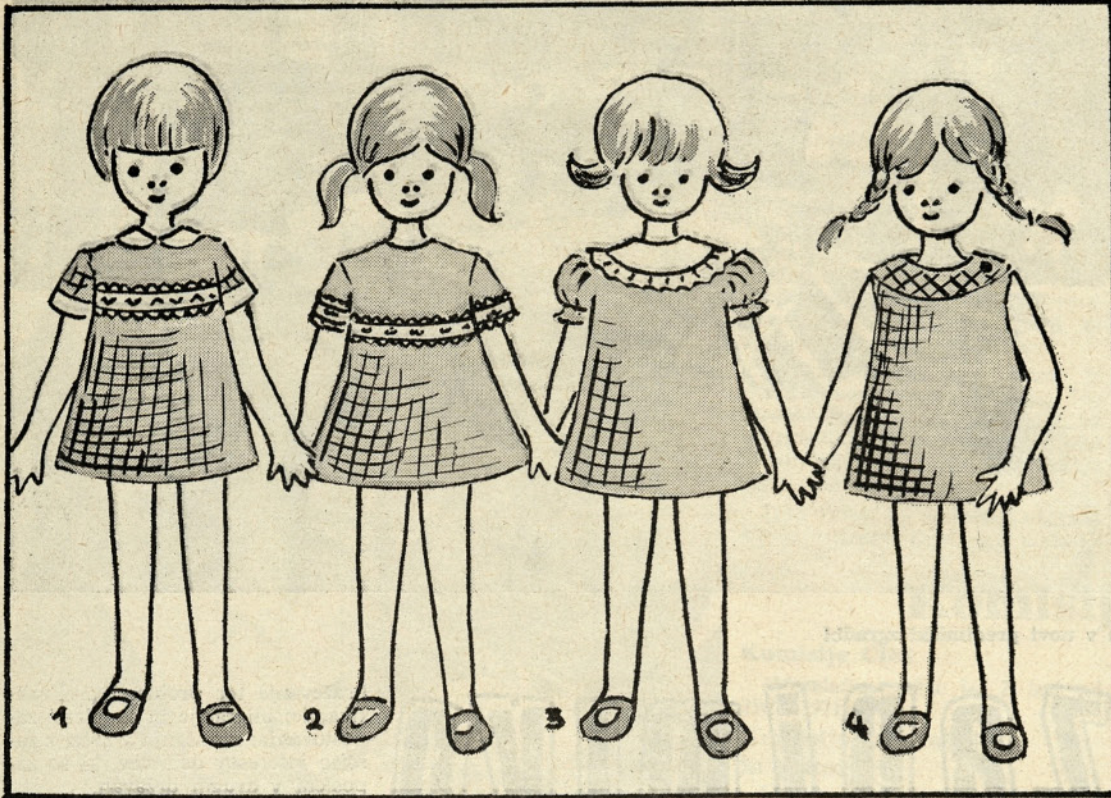
3. Oblekica istega kroja in iste ga desena. Ovrtniček z volančko je iz belega blaga. Rokavčki so upihnjeni.

4. Še ena oblekica v karo vzorcu. Ovrtnik izrežemo poševno in polokroglo, na levi rami pa se zapenja z gumbkom.

5. Za dopust na morju ukrojujemo iz enobarvnega frotirja kopalni plašček kombiniran z belim fro-

6. Še en kopalni plašček iz enobarvnega frotirja. Rokavčki so kratki. Spredaj po celi dolžini se zapenja z zadrigo. Žepke odrežemo polokroglo in jih po strani našijemo.

7. Kopalna je iz enobarvnega frotirja npr. modrega. Obroba je bela. Spredaj našijemo barvno cvetlico iz rdečega blaga z rumeno sredino.

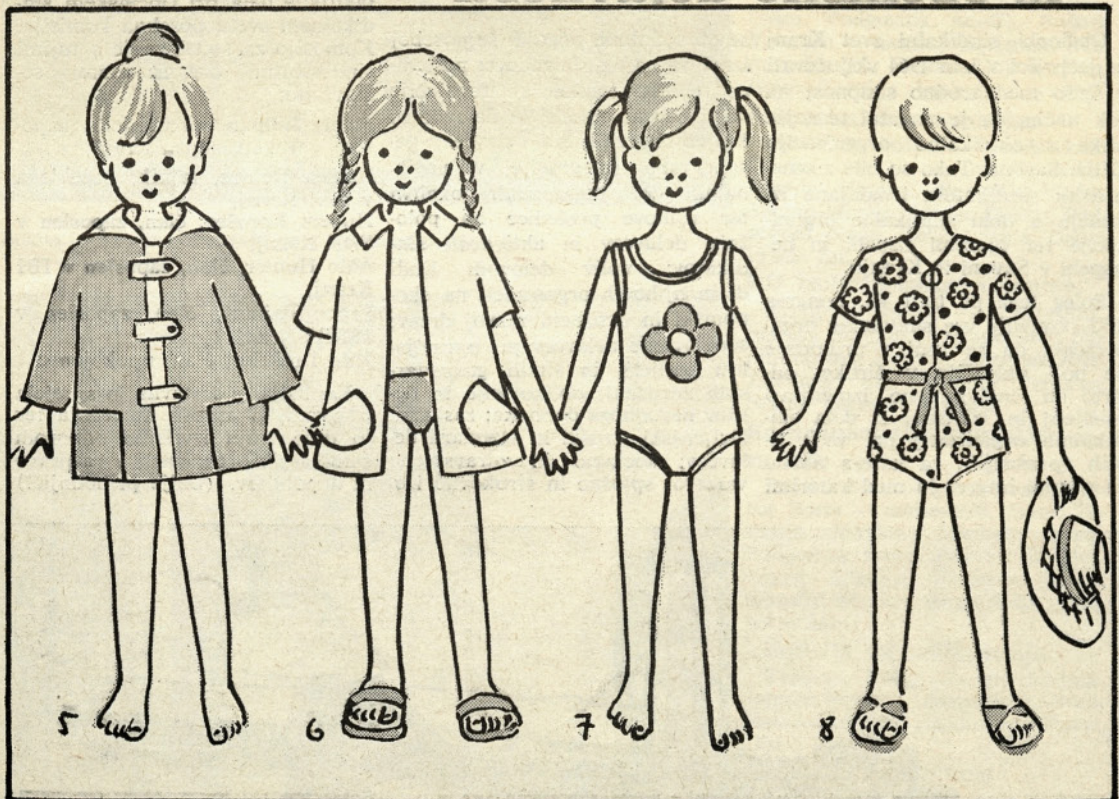

2. Iz istega blaga v karo desenu naredimo oblekico, le da imajo bordurico s čipkami tudi rokavčki. Oblekica je brez ovrtnika.

tirjem, kapuco pasove za zapenjanje in obrobo spredaj po celi dolžini. Prišijemo 2 velika žepa, kvadratne oblike.

8. Igralne hlačke iz potiskanega frotirja. Zapenja se spredaj z zadrigo. Pas se veže v pentljo.

MaK

Kako pomagamo utopljenecem

Bliža se poletna sezona in čas kopanja, tu pa nam preti nevarnost utopitve, zato bomo spregovorili o načinu reševanja iz vode in oživljanju utopljenega.

Veliko je dandanes tragičnih nesreč med mladimi in starejšimi kopalci. Največkrat so žrtve neplavalci, zato je osnovno in nujno, da starši poskrbijo za svoje otroke, naj se že v rani mladosti naučijo plavati.

Seveda se primerijo nesreče pri kopanju tudi dobrim plavalcem, vendar so veliko redkejšje.

Človeku, ki se šele utaplja pomagamo tako, da ga čimprej potegnemo iz vode. Človek, ki tone

lovi zrak in zajema vodo z globokimi vzdihljaji. Voda mu teče v nos, usta, grlo in sapnik, zalije mu sapnice in človek se zaduši. Zato moramo z reševanjem pohiti. Utopljenecem pomagamo s kopalno palico, vrvi, desko, klop ali rešilni gumijasti pas. Če se tega predmeta oprime, je v redu in ga izvlečemo. V kolikor pa nima toliko moči, moramo skočiti v vodo. Približati se mu moramo od zadaj, ga zgrabiti z roko pod pazduho čez prsa in ga izvleči. Če je ponesrečenec še pri zavesti smo mu s tem, ko smo ga spravili na suho, že rešili življenje. Samo pomiriti ga moramo in če se je

to zgodilo v hladnem letnem času, ga spravimo na toplo, da se ne prehladi. Če je utopljenec nezavesten je vsaka sekunda dragocena in važna za to, kdaj bomo začeli z umetnim dihanjem. Na hitro pogledamo, če so proste dihalne poti, če nima v ustih blata, vode itd. S čiščenjem se ne zamujamo preveč, to opravimo mimogrede. Važno je, da takoj začnemo z umetnim dihanjem, in istočasno masiramo srce. Umetno dihanje izvajamo po do sedaj najbolj uspešni metodi: »usta na usta« ali »usta na nos«. To pomeni, da vpihavamo zrak v bolnikova usta ali nos. (O tem načinu umetnega di-

hanja smo v Tekstilcu že pisali in tudi o masaži srca).

Na hitro pa ponovimo, saj ne bo škodovalo:

Ponesrečenca položimo na hrbet, glavo nagnemo globoko vznak (navzad). Z desnico potisnemo spodnjo čeljust navzpred in navzgor, da so spodnji zobje pred zgornjimi. Ustnice so stisnjene. Z levico primemo bolnika za teme, globoko vdihnemo zrak in ga vpihavamo v bolnikove nosnice. (na nos položimo gazo ali robec, da nimamo direktnega stika). Vpihuje-

mo v ritmu 12 x na minuto. Po možnosti naj nam pomaga še ena oseba, ki naj istočasno masira srce: levo dlan naj položi na spodnjo tretjino prsnice, desnico ki jo položi navzkriž z levo roko pa močno pritiska na levico.

Z umetnim dihanjem in masažo srca prenehamo šele, ko se ponesrečenec zave in zmedeno pogleda okrog sebe. Rešili smo mu življenje, to pa je občutek, ki nas bo kot medalja za hrabrost spremljal vse življenje.

(Iz članka dr. Dušana Repovža)

Beseda ali dve o mladih...

Ceprav ima večidel mladih preden pridejo na delo v industrijo že za seboj mentalne (duševne) in fizične posledice življenjske borbe, se vendarle zanje tu začne življenje znova.

Mladina je samozavestna in ambiciozna, postavlja si velike cilje in običajno obožuje neki ideal. Radi svojih lastnosti pa naleti na odpor pri starejših in umirjenih osebah, ki so nekako že pozabile na svoja mlada leta. Zelo važen je odnos starejših delavcev od mladih, splošna atmosfera, ki vlada na delovnem mestu, vse to vpliva na mlade, da se poboljšajo ali poslabšajo ne samo za določen čas, ampak za vso bodočnost.

Mlademu človeku lahko pomagamo, da postane boljši v prihodnosti, boljši soprog ali žena, boljši oče ali mati, kot bi bil brez te pomoči.

Vsi vemo, da se v puberteti dogajajo velike telesne spremembe. pozabljamo pa, da s s tem razvojem mlad človek spreminja tudi čustveno. Stanje pubertete privede do hitre rasti organizma in ustvarja v neki meri živčno-mišično neskladnost. To nam pove zakaj se v tej dobi pojavlja utrujenost in nespretnost, kar je normalen pojav v puberteti. Mladina pogosto ni tako močna kot izgleda, njena nespretnost pa predstavlja stalno nevarnost zanjo in za okolico.

V tej dobi je važna pravilna prehrana, ki naj bo bogata z beljakovinami (mleko, jajca, meso), vitamini in minerali (sadje in zelenjava). Važno je tudi, da ima mladina med delom potrebne odmore, v prostem času pa naj se ukvarja s športom, z veliko gibanja na svežem zraku, posebno, če dela na delovnih mestih, ki so škodljiva za zdravje (hlapi barv in kemikalij, prah, ropot itd.).

Mladina se želi veliko naučiti in jo moramo v tem nagnjenju podpirati in hrabriti. Po možnosti naj vsaj v začetku večkrat menja svoje delovno mesto, da čim bolj spozna proces dela v tovarni in

se lahko kasneje znajde v vsaki situaciji. S tem se izognemo tudi monotoni in nezainteresiranosti, ki ji hitro zapade mlad človek, če dalj časa opravlja isto — lahko delo.

V tej dobi je za mlade važna tudi spolna vzgoja. Problemi seksa so središče pozornosti mladine v puberteti in tudi v po pubertetni dobi. Dobro je, da se o teh problemih pogovore z ljudmi, ki jim znajo te stvari pravilno in zrelo tolmačiti. Mladi imajo ponavadi občutek krivde, če premišljajo o seksu, vendar je edino pravilno in zdravo za njihovo sedanjost in bodočnost, da to razumejo.

Seksualni problemi igrajo v življenju vsakega človeka zelo važno vlogo, zato jih morajo starejši mladim pravilno tolmačiti.

Na delovnem mestu je važna tudi splošna atmosfera, v kateri delavci delajo. Cistoča, dobra ventilacija, ugodna razsvetljava, vse to ima psihološki vpliv na posameznika in ga navaja na boljši življenjski standard.

Stranišča, kopalnice, umivalniki, vse to mora biti čisto in v redu vzdrževano. Vzdrževanje higiene na primerni ravni, je odvisno od vsakega posameznika, od njegove osebne higiene in navajenosti na red in čistočo. Zanimivo je, da se različne pornografske risbe in neprimerni napisi nahajajo bolj pogosto v nečistem in neugodnem okolju, kot pa na čistih mestih. Mladina se ponavadi uči od starejših. Odrasli delavci v tovarni pa morajo razumeti, da so kot predpostavljeni pravzaprav v položaju vzgojiteljev in staršev in jim je mladina zaupana. Obsojanja vredni so ljudje, ki z grdimi besedami uničujejo ideale mladih.

Osebe, ki uživajo avtoriteto na delovnem mestu, morajo biti sposobne mladino razumeti in ji pomagati prebroditi težave, katerim je mlad človek iz dneva v dan izpostavljen.

(Iz članka prof. dr. Roberta Sutherlanda: Zaščita mladine v industriji)

Ali obstaja tudi moški klimakterij?

Večini ljudi je znana beseda klimakterij. To je doba mene pri ženi, doba ko ugašajo funkcije spolnih žlez. V prevodu to pomeni stopnica. Prav tako kot bi se spuščali po stopnicah se zmanjšuje fiziološka moč raznih življenjskih procesov. V klimakteričnem razdobju žene ugašajo funkcije jajčnikov, s tem se menja trajanje in jakost menstruacije, ki potem popolnoma preneha, skupaj z njo pa tudi sposobnost zanositve in rojevanja.

Klimakterij žene nastopa okrog 50 leta življenja, razvija pa se polagoma. Trajanje je zelo različno, odvisno od individualnih lastnosti ženskega organizma in tudi od zunanjih vplivov na njeno življenje. Klimakterij običajno traja 1-2 leti. Podaljšujejo ga posebno traume živčnega sistema, težka duševna doživetja in pretrsi. Klimakterij se običajno odraža na vseh sistemih in funkcijah organizma, posebno na živčnem sistemu.

Kaj pa moški klimakterij? Ali sploh obstaja? Taka vprašanja nam pogosto postavljajo pacienti. To vprašanje je še vedno sporno, čeprav nihče ne negira splošnega staranja organizma. Večina znanstvenikov trdi, da obstaja moški klimakterij. On se začne okrog

55. leta in traja do 70 leta, a pokaže se na poseben način, kjer prihaja do izraza specifičnost moškega organizma. Posebnost moškega klimakterija je v tem, da je pri moških mnogo težje opaziti funkcijske dobne spremembe. Na ženah so te mnogo bolj vidne. Spolna funkcija moških ugaša počasneje in nima tako izražene cikličnosti. V začetku te dobe se pri moških pojavljajo »živčne motnje. Običajno tožijo za vrtooglavo, pritisk krvi v glavo, neprijeten občutek v predelu srca. Včasih te težave dobijo splošni značaj, skoraj ni organa v telesu, ki jih ne bi bolel. Pogosto nastopa močno pojačana srčna akcija, občutek dušenja, slabosti, pomanjkanje aktivnosti in iniciative. Razpoloženje se občasno zelo poslabša, mučijo jih težke misli.

Na zdravniškem pregledu ni najti sprememb na srcu, ožilju in sploh na organih, čeprav navajajo množico težav. Vse težave močno spominjajo na tiste, ki jim pravimo vegetativna neuroza. Javljajo se občutek vročine, ki se menja z mrzlico. Včasih se prično debeliti, čeprav niso bili nikoli nagnjeni k temu. Posebno se javlja nespečnost, težko zaspijo, ali pa se zbujajo prezgodaj in ne

(dalje na 7. strani)

Človek, zdravje in produktivnost

(Nadaljevanje k letošnjemu svetovnemu dnevu zdravja, ki je posvečen medicini dela)

Delo in neurotična osebnost

Človek mora do dela zavzeti pozitiven emocionalni odnos. Treba je v delu videti hitro življenjsko vrednost, ki jo je treba čim intenzivneje doživljati, če si človek želi v življenju pravega zadovoljstva. Drugače reagirajo nezrele osebe. One zavzamejo do dela negativen odnos, gledajo v njem preveliko obremenitev sebe, skušajo se izogibati večjim odgovornostim, izgubijo potrpljenje, itd.

Človek, ki je kruto, avtoritavno ali pa preveč nežno vzgojen, sovraži delo, ker ga je vedno doživljal kot preobremenitev. V mladosti mu je bilo vedno odveč, občutek neugodja, pa mu potem tudi v odrasli dobi ne daje zadovoljstva. Namesto tega ga doživlja kot neprestano prisilno in nujno zlo, ki se mu je treba izogniti, kadar je to le možno, ali pa gleda v njem samo sredstvo, s katerim lahko zadovolji svoje častihlepe, nikdar pa v njem ne vidi delovanja, v katerem se lahko tudi uživa. Čustveno prikrajšani ljudje ne najdejo v življenju nikake vrednosti, nikakršnega zadovoljstva, pa ga zato ne najdejo niti pri delu. Vase potegnena, slaba socialna osebnost, se boji pri delu tekmovanja z drugimi ljudmi. Kdor v svojem delu ne najde zadovoljstva, temveč je nasprotno, zavzel negativen odnos do dela, je zmožen izkoristiti vsako priliko in najti najbolj površni izgovor, da mu ne bi bilo treba priti na delo. Tak človek rad zamudi na delovnem mestu ali ga zapušča predčasno. Med delom čezmerno počiva, na delu je počasen in površen. Najmanjše nerazpoloženje ali fizično neugodje mu je dovolj velik razlog, da ne pride na delo. To je tip človeka, ki ne prestando stoji pri zdravniku, želi dva do tri dni bolovanja, pa je zopet srečen. Tako vrsto izostajanja človeka z delovnega mesta imenujemo profesionalni absentizem. Zelo mu je podoben nadaljni znak neusklajenosti med človekom in delovnim mestom: često menjanje delovnega mesta, odnosno pojav, da zapušča delovno mesto preje, nego se je v njem sploh znašel. Kadar se kdo težko prilagaja delu, bo raje našel razlog v naravi dela, kot v samem sebi odnosno svojem odnosu do dela. Zato misli, da se bo s spremembo delovnega mesta otresel vseh neprijetnosti pri delu. Toda v novi zaposlitvi se ponovno srečuje s potrebami delovnega mesta, prihaja v nasprotju, ponovno občuti nezadovoljstvo pri delu in zopet enako napačno zaključuje kot v prvem slučaju. Človek ponovno išče novo zaposlitev, prepričan, da še ni našel tisto, kar mu odgovarja. No, verjetno tistega ne bo nikoli našel, ter vzrok neskladnosti med seboj in delom ne išče na pravem mestu, t. j. v svojem delovnem odnosu do dela.

Produktivnost človeka, ki ga pogosto menja delovno mesto je razmeroma majhna, enaka kakor pri tistem, pi često izostaja odo dela. Človek ne more nikjer doseči optimalnega učinka, ker zapusti delovno mesto preje kot se sploh znajde na delovnem mestu. V slučaju česte fluktuacije, t. j. menjanje delovega mesta, človek nikoli ne pride iz te dobe večnega prilagajanja delovnemu mestu ter mnogo več časa porabi za priučevanje kot za polnovredno delo.

Najbolj karakteristični znak neskladnosti med človekom in njegovim delom so poškodbe na delu. Vsakemu se lahko zgodi, da se na delu poškoduje. Toda to so ljudje, ki se pogosto poškodujejo, mnogo pogostejše kot njihovi sodelavci. To so tisti ljudje, ki trpijo zaradi težke neprilagodljivosti pri delu. Dobra vsklajenost med človekom in delom se ne odraža samo po marljivem, hitrem, vestnem in natančnem delu, temveč tudi v pažnji pri delu. Za sigurnost pri delu je potrebna popolna zbranost. Nevrotične osebe pa so nezbrane, raztresene, polne svojih lastnih naporov in problemov. Zato med ljudmi, ki nagibajo k nesrečam najdemo visok odstotek čustveno nezrelih osebnosti.

Sigurno delo zahteva od človeka tudi to, da so kretanje pri delu n. pr. na nekem stroju — vedno precizno odmerjene, dobro kontrolirane in sposobne da v najkrajšem možnem času reagirajo na spremembo v delovnem okolju. Govorimo o hitrih in točnih refleksih. Refleks imenujemo hitro, avtomatično in podzavestno krenjto, ki nastopa kot reakcija na neki nenadni, zunanji dražljaj. Kadar n. pr. šofer avtomobila zagleda na cesti nepričakovano zapreko, on z refleksivno krenjto obrne vozilo, ter šele naknadno presoja o pomenu nevarnosti, pred katero se je znašel. Avtomatske krenjto in reakcije nevrotika so pa običajno zakasnele. To je posledica stalne duševne napetosti, karakterističnosti za neurejeno osebnost. V nesigurnosti refleksnih gibov najdemo nov vzrok čestih nesreč nevrotičnih oseb pri delu.

Čustveno neurejeni ljudje radi pritegnejo nase pozornost svoje okolice. Oni delajo nepazljivo, za časa dela so lahkomišeln in se zato često poškodujejo. To je navidezna hrabrost, ker se dejansko prezirane nevarnosti ne sestoji v tem, da se človek lahkoumno spušča v nevarne pustolovščine, temveč v tem, da nevarnost obvlada premišljeno, z največjo možno pazljivostjo. Lahkomiselno izpostavljanje nevarnostim, ki je značilna za nevrotične osebe, je izraz njihove podzavestne potrebe, da s takim obnašanjem prikrijejo svoj strah pred življenjskimi preobremenitvami in nesigurnost pred nalogami svojega poklica. Oni želijo, da bi jih ljudje smatrali za junake, ker so v skritih kotičkih svoje osebnosti le prepričani, da so veliki strahopetci.

Težje prizadete osebnosti se še iz nekega razloga često poškodujejo pri delu. To je globoko, podzavestno nezadovoljstvo psihopata s samim se-

boj, ki prehaja v agresivnost do samega sebe, v neko vrsto maščevanja nad samim s seboj zaradi lastnega neuspeha v življenju, takorekoč v kaznovanju samega sebe. Tak človek najde celo neko zadovoljstvo v tem, da se ponesreči, četudi je poškodba resnejša. On se hvali s svojo poškodbo, povečuje njen pomen in skuša vse prikazati s čimveč dramatičnosti. To prehaja počasi v obnašanje histerične osebnosti, katera poskuša s pogostimi poškodbami, po možnosti čimbolj senzacionalno, pritegniti nase pozornost okolice in vzbuditi sočustvanje.

Po preboleli poškodbi pogosto ostane zmanjšana fizična sposobnost poškodovanega ali pa postane invalid. Tedaj je potrebna rehabilitacija, potrebno je mnogo več časa, kot za samo celjenje rane. Na fizični defekt se nagonilajo še razne duševne motnje. Invalidi postanejo bolj razdražljivi, brez volje, zdi se jim, da so oškodovani v svojem duševnem življenju. Take negativne emocije bolj zmanjšujejo delovno sposobnost kot sama poškodba. Zato moramo fizično rehabilitacijo vedno povezati tudi s psihično rehabilitacijo invalida. Za rehabilitacijo je namreč nujno, aktivno in zavestno sodelovanje osebe, ki se želi rehabilitirati. Potrebno je neumorno vežbanje, ki je možno samo tedaj, če invalid najde v sebi dovolj samozaupanja, optimizma in vere v uspeh svojega truda. Zato ga moramo stalno vzpodbujati, mu dajati hrabrosti, nagovarjati na stalno aktivnost in ga obdržati v vedrem razpoloženju. To je smisel duševne rehabilitacije invalida. Če tega ne izvajamo, fizična rehabilitacija ne bo pokazala uspeha in bo delovna sposobnost poškodovanega razmeroma skromna.

Med znake neskladja med človekom in njegovim delom je treba prišteti tudi duševne motnje telesnih funkcij na delovnem mestu. Vse to je odvisno od individualne konstitucije in psihične strukture posameznika, ali bo on na neko konfliktno situacijo v delovnem kolektivu reagiral z motnjami v obnašanju, duševnimi motnjami ali nevrozo te ali one vrste. Psihogene težave so prikladen izgovor za krajše ali daljše izostajanje od dela pa so taki neurotiki vsakodnevni obiskovalci zdravniških ordinacij. Oni zaradi svojih težav razmeroma dosti trpijo. Ljudje s psihogenimi motnjami niso neki simulant, oni se dostikrat prevržejo v prave bolnike, čeprav nimajo bolnih organov. Iz vseh teh razlogov je njihova delovna sposobnost zmanjšana kot pri vsakem drugem bolniku. Oni čutijo glavobol, šumenje v glavi, pritisk v prsih, nesigurnost.

Vzroki neskladnosti med človekom in njegovim delom so različni. Včasih jih moramo iskati v človeku, včasih pa v njegovem delu. Včasih so značilnosti neke osebe take, da nikakor niso v skladu s potrebami dela, ki ga opravlja. Ali pa so nasprotno, zahteve delovnega mesta take, da ne odgovarjajo fizičnim ali psihičnim zmožnostim povprečnega človeka. Najpogostejša je kombinacija obojega.

Kadar se človek težko znajde na svojem delovnem mestu, je treba najprej pomisliti, če niso njegove sposobnosti premajhne za uspešno reševanje nalog, pred katere je postavljen.

Različne vrste dela obremenjujejo človeški organizem na zelo različne načine. Ni človeka, ki bi imel vse sposobnosti enako razvite, zato ni vsak sposoben za enako delo. Nekateri poklici zahtevajo izredno veliko telesno moč in je razumljivo, da za tako delo niso sposobni ljudje s slabo razvito muskulaturo, slabim kardiovaskularnim sistemom (ob. srca in ožilja). Druga delovna mesta pa zahtevajo od človeka izredno tehnično spretnost predvsem v ročnih delih. Na takem mestu ne more biti zaposlen človek, ki je premalo okreten pri delu z raznim orodjem, čeprav je drugače lahko zdrav, močan in inteligen. Pri drugih delih se zopet zahteva ostrina vida in sluha in jih ne more opravljati človek, ki ima slabo razvite te organe, ne more opravljati delo, če ima majhen defekt na teh organih. Vedno več je delovnih mest, ki izrazito obremenjujejo intelektualne funkcije človeka. Spet obstojajo ljudje, ki po svoji inteligentni kapaciteti niso dorasli nalogam pred katere so postavljeni.

Da bi se neko delo uspešno vršilo ni dovolj samo posedovati primerne psihofizične sposobnosti. Treba je imeti zato pravilno izobrazbo, poučenost in izvežbanost v delu. Delavec, ki je premalo profesionalno poučen ali pa prepuščen, da se sam znajde na svojem delovnem mestu kakor ve in zna, se bo dolgo in težko prilagajal svojemu delu. Razen tega je malo verjetno, da si bo v tem procesu prilagajanja znašel najboljše, najbolj ekonomične in najsigurnejše metode dela. Nadaljni razvoj neprilagojenosti človeka delu je treba iskati tudi v negativnem stavu posameznika do dela, o čemer smo že govorili. Uspešno delo zahteva torej, da človek nosi v sebi tri osnovne komponente delovne sposobnosti: **določene psihofizične sposobnosti, profesionalno izobrazbo in pozitiven emocionalni stav do dela.**

Mnogo vzrokov neskladnosti med človekom in njegovim delom najdemo tudi v posebnostih delovnega mesta in pogojih dela. Stroji, orodje, ostala tehnična ureditev, s katero ima človek opravka, so včasih tako konstruirani, da ne odgovarjajo fiziološkim lastnostim povprečnega človeka. Neprimerne tehnične ureditve pospešujejo nastajanje utrujenosti, izzovejo nezadovoljstvo delavca in zmanjšujejo motivacijo za delo. Isti učinek imajo tudi neugodni pogoji delovnega okolja. Tako se mnoga delovna mesta nahajajo v nefizioloških, klimatskih prilikah. Previsoke in prenizke temperature, prevelika zasičenost atmosfere z vlagjo, premajhno ali preveliko gibanje zraka, skratka neugodna mikroklima, vse to izzove v človeku občutek neugodja, jemlje mu interes za delo in ga lahko privede v izrazito nega-

(Dalje na zadnji strani)

Ali obstaja tudi moški klimakterij

(Nadaljevanje s 6. strani)

morejo več spati. Razumljivo je, da je v takem stanju razpoloženje slabo, se menja, ljudje postanejo razdražljivi. Majhni neuspehi se lahko sprožijo celo vrsto razburjenj. Brez pravega vzroka se začne pojavljati strah. Rezultat vsega tega stanja je nezainteresiranost za vse, kar jih je preje močno zanimalo, vedno bolj raste interes zase, za svojo osebnost, za svoje lastne občutke. Človek ovicajno težko doživlja slabljenje spolnih funkcij. Vse to stanje je touko močnejše, kolikor je večje nagnjenje k pijači.

Kako razlagamo klimakterične spremembe? Zleze z notranjim izločanjem se z leti menjajo, to pa spremljajo povsem naravne fiziološke spremembe, ki jih vsak doživlja na svoj način. Znano je, da tudi bolečine in sploh bolezen prenašajo nekateri ljudje lažje kot drugi. Veliko vlogo pri teh reakcijah organizma igrajo prebolele bolezni, duševni pretresi, slabe življenjske prilike. Vsi ti faktorji se odražajo na živčnem sistemu, ga slabijo in napravijo manj odpornega.

Klimakterij se nikakor ne more zdraviti v bolnicah. Postelja, ležanje, oddaljevanje od dela, lahko človeku samo škodujejo. Posebno to škodi tistemu, ki si zelo hitro v domišljiji lahko predstavljajo, da so resnično zelo bolni. Kadar se v organizmu dogajajo prirodne spremembe, je treba zelo hitro reagirati s prilagoditvijo na nove prilike. Tedaj bodo sigurno neugodni pojavi izginili, in spet bo človek postal energičen in aktiven. Da je to prilagajanje bolj mirno in brez bolečin, lahko včasih pripomorejo neka zdravila, ni pa nujno. To so sredstva, ki pomirjajo živčni sistem, odredi jih zdravnik po svoji presoji, včasih se odloči celo za uporabo hormonskih preparatov. Z dolgoletnimi opazovanji so prišli do zaključkov, da dobro delujejo preparati, ki imajo splošno tonizirajoče delovanje: zmanjšujejo neugodne občutke, zvišujejo spolne funkcije, širijo srčne žile, s tem povečujejo prehrano srčne in ostalih mišic. Potrebno je opozoriti še na eno napako, ki je zelo razširjena. Večina ljudi smatra, da je v tej pravi navada umirjenosti pridobi potrebna obilna uporaba raz-

nih stimulatorjev, kot so: nikotin, alkoholne pijače, kava, čaj itd. To je težka zabloda! Nasprotno, prekomerno uživanje vseh zgoraj navedenih stimulatorjev se konča tragično. Preveliko vznemirjanje organizma, ki ga povzročijo ta sredstva ima pogosto za posledico oslabiljenje srčno-žilnega sistema in okvaro vseh funkcij organizma. Zelo so koristne telovadne vaje, nenaporno planinarjenje, ribolov. Znano je, da bivanje na svežem zraku povečuje količino kisika v krvi. Koristna je tudi masaža telesa s hladno vodo in energična masaža s suho brisačo.

Če nekdo v klimakteriju ni zmožen sam preboleti svoje težave, naj se obrne k zdravniku. Zdravnik ga bo pregledal, mu svetoval in ga bodril, kar je posebno važno v tej dobi, posebno za ljudi, ki nagibljejo k sugestiji. Delo je tudi izvrstno zdravilno sredstvo. Ono olajša stanje in pogloblja kondicijo. Delo odvrne pozornost od lastnih težav in bolečin. Posebno koristno je delo, v katerem človek najde svoje zadovoljstvo.

Znanci in prijatelji ne smejo gledati v takem človeku bolnika. Nasprotno, okrog njega je treba ustvariti zdravo atmosfero, ki od strani težke misli. Posebno je važno v tej dobi ohraniti takt in obojestransko pozornost zakonskih partnerjev.

Vsi moški ne občutijo prihod klimakterija. Zdravi ljudje, ki ljubijo red v življenju, običajno prihajajo v to razdobje neopazno. Starejši moški, posebno tisti, ki nimajo kondicije, naj se ne ravna po mladih. So tudi taki, ki se želijo v dobi staranja pomlajevati. Oni se umetno obremenjujejo z raznimi vznemirljivimi sredstvi. Pomlajevanje hočejo ustvariti na umeten način ter skušajo dokazati svojo fizično kondicijo. Rezultat je zastoj porabljen dragocena živčna energija, ki pripomore k še hitrejšemu staranju.

V zvezi s tem naj omenimo rimskega pesnika Horacija, ki je opeval umirjenost v vsem. Tudi ostali stari filozofi, ki so dolgo živeli, so smatrali umirjenost za svoje življenjsko načelo, a to je pravilno razmerje med počitkom in delom, pravilen ritem življenja. Življenjske izkušnje govorijo, da Večina ljudi smatra, da je v tej pravi navada umirjenosti pridobi potrebna obilna uporaba raz-

ZAHVALE

Zahvaljujem se za globoko sožalje, ki sta mi ga izrekla obratovodja tkalnice tovariš Kompare in asistent obratovodje, tovariš Soklič. Iskreno se zahvaljujem tudi za venec, ki so ga moji umrli hčerki ANICI poklonili sodelavci in sodelavke iz tkalnice.

Minka Gorjanc

Ob smrti mojega dragega očeta Franca DEMARKA se vsem sodelavcem iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje, za poklonjeni venec in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija in Franko Demark

Ob smrti moje drage mame Jere JUSTIN, se prav iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam prve izmene v ekspeditu tkalnice I za izrečeno sožalje in za venec.

Jerca Kavčič

Ob smrti našega očeta Valentina KRIZAJ se iskreno zahvaljujem za izraze sožalja, poklonjeni venec in cvetje ter za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Jože Križaj, tkalnica I,
Valentina Križaj, tkalnica I.

Ob smrti dragega moža Vinka PREGRAD se prisrčno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz navijalnice in sindikalni podružnici tkalnice I za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Vsem, ki ste ga spremili na zadnjo pot — iskrena hvala!
Francka Pregrad

4. nagradna prvomajska križanka

Ob pravilni rešitve križanke boste pod 83. navp., 52. vod., 31. navp., 127. navp., 117 navp. in 40. vod. prebrali naše sporočilo za praznik.

VODORAVNO: 1. oblič, 8. vrsta buče, 13. sloj, 18. vodni šport, 19. vrednost, 28. pripomoček veslača, 21. trda rudnina, po sestavi silicijev dioksid, 22. originalna kratika svetovne velesile, 24. oljna rastlina, ki jo goje tudi pri nas v Makedoniji, 26. najvišji vrh v Karavankah (2236 m), 27. kamen za zaustavljanje krvavitve, 28. odlični etiopski atlet, dvakratni olimpijski zmagovalac v maratonu (Bikila), 30. priljubljena Bevkova otroška povest, 32. ime najboljšega jugoslovanskega košarkarja Daneua, 33. glavno mesto Jordanije, 34. stroj za knjigotisk, 36. priljubljeni angleški popevkar (Tom), 38. medmet bolečine, 39. starocerkvenoslovanski polglasnik in znamenje zanj, 40. GLEJTE UVOD!, 41. glavno mesto južnoameriške države Peru, 43. vrsta zimzelenega sredozemskega grma, ki daje aromatično smolo, 45. začetnici izumitelja dinamita, 46. travnik, 49. barva igralnih kart, 51. časovno obdobje, razvojna stopnja, 52. GLEJTE UVOD!, 53. začetnici ustanovitelja moderne sovjetske države, 54. nadstropje, 56. japonski politik iz 19. stol., imenovan »japonski Bismarck« (Hirobumi), 57. razgrajanje, trušč, 59. majhen okit, 61. škatlica za nakit ali cigarete, 65. vrteči se del elektromotorja, 66. brodnik, 67. ženska, ki s svojim življenjem jamči za kaj, 68. glavni števnik, 69. Avar, 70. reka v severni Italiji, med prvo svetovno vojno prizorišče hudih bojov (orig.), 71. pripadnice temnopolte rase, 72. požirek, 73. znamka sovjetskih reaktivnih letal, 74. slovaško mesto ob reki Hron, 75. v novembru leta 1968 strmoglavljani mališki predsednik (Modibo), 76. nočni pojav, 77. začetnici hrvaškega pevca zabavne glasbe, ki tudi uspešno komponira in piše besedila, 78. ročka za benzin, 79. umrli indijski premier, ki je nasledil Nehruja (Lal Bahadur), 81. naslov katoliških duhovnikov, 82. blodenje, 84. jagodam podobni gozdni sa-

deži, 85. ime jugoslovanske filmske igralka Drawić, 86. poželenje, strast, 87. republika na istoimenskem otoku v Tihem oceanu, ki po proizvodnji fosfatov zavzema eno vodilnih mest na svetu; samostojnost je dobila 31. januarja 1968, 89. kratica za imenovalnik, 90. državna blagajna, 91. mesto in пристanišče v istoimenski pokrajini v severozahodnem delu Portugalske, 94. lavina, 95. Poluksov dvojček in neločljivi prijatelj iz starogrškega bajeslovja, 97. začetnici slavnega italijanskega opernega skladatelja, 99. človek iz kraja, kjer je doma, 101. del imena glavnega mesta Etiopije (... Abeba), 103. kradljivec, 104. črna ptica pevka z rumenim kljunom, 105. začetnici med NOB padlega slovenskega pesnika, 106. mesto v severovzhodni Franciji, kjer so leta 1870 Nemci obkolili francosko vojsko in ujeli Napoleona III., 108. ime in priimek bivšega pakistanskega predsednika, 111. podkožna maščoba, 112. vrsta vrbe, 114. upodabljajoči umetnik, 116. ion z negativnim električnim nabojem, 117. železov kršec, 118. napadalec zagrebškega Dinama in nogometni reprezentant (Krasnodor), 120. predsednik avstrijske republike (Franz), 122. nizki ženski pevski glas, 123. tolmun, kotlina v pobočju, 124. tuje žensko ime, 126. vrsta dragih kamnov, navadno belo rumene barve, 128. skupina potujočih ljudi ali vozil, 130. elektrotehnična priprava za intenzifikacijo svetlobe določene valovne dolžine, 131. aktivni vulkan na japonskem otoku Honšu, 132. bršljanu podobna sobna rastlina z zimzelenimi listi.

NAVPIČNO: 1. goljuf, prevarant, 2. odprto sobno ognjišče, 3. vrsta žita, ki ga največ uporabljamo za živinsko krmo, 4. nekdanji kraljevi namestnik na Hrvaškem, 5. ime črke N, 6. žensko ime, 7. leti čas, 8. začetnici sodobnega slovenkega pesnika srednje generacije, 9. otok v Kikladih v Egejskem morju, kjer je po antičnem izročilu umrl in je pokopan Homer, 10. prebivalec podeželja, 11. ločilo, 12. strokovnjak v anatomiji, 13. začetnici umetniškega imena slovenskega pisatelja Lovra Kuharja, 14. grad-

Človek, zdravje in produktivnost

(Nadaljevanje s 7. strani)

tiven stav do dela. Isti učinek ima zaščenost zraka s prahom, dimom, neugodnimi parami. Neprilagojenost delu lahko izzove tudi slaba razsvetljava na delovnem mestu, pretiran ropot in druga neugodna svojstva delovnega okolja.

Vzrok negativnemu stavu človeka do dela je treba včasih iskati tudi v slabi organizaciji dela. Če v teku delovnega časa ni dovolj odmora ali pa so odmori neprikladno razporejeni, nastopa prežgodnja utrujenost, upade pa tudi pozitivna motivacija za delo.

Ona se zmanjšuje tudi kadar delavec ne vidi končnega produkta svojega dela, temveč izvršuje vedno isti detalj v tehnološkem procesu ter ne doživlja občutka ustvarjanja. Nezadovoljstvo z delom daje tudi tako organizaciji dela, kjer mora človek opravljati mnogo neprimernih kretanj, ker ga spet prekomerno utruja.

Ne smemo pozabiti tudi na to, da na prilagodljivost človeka delovnemu mestu vpliva tudi njegovo življenjsko okolje izven dela. Človek prinaša na delo s seboj skrb, ki mu jih nalaga življenje v družini, zakonu in širši družbeni okolici. Delavec je pogosto obremenjen z materialnimi skrbmi, stanovanjskimi težavami, družinskimi problemi in raznimi drugimi duševnimi konflikti, ki mu ne dopuščajo, da bi se povsem koncentriral na delo. Tedaj mu je težavno vsklajevanje svojih sposobnosti z

zahtevami delovnega mesta, pa lahko nastopijo že znani momenti neskladja med človekom in delom.

Nekateri ljudje so neprestano okupirani z nekim delom, a prav malo storijo, odnosno učinek njihovega dela je majhen, zaostaja po trudu in času, ki so ga vložili zanj. Ti ljudje ne znajo delati, vendar želijo ustvariti dojem pridnih in zainteresiranih ljudi. Tedaj se lotijo posla nespretno in neorganizirano. V tem jih ne vodi smisel za delo, temveč potreba, da se pokažejo drugačni kot so v resnici. Včasih nevrotik z neorganiziranim, anarhičnim in nikamor usmerjenim delom poskuša pokazati, da mu ne smemo nalagati odgovornosti, ker on vse daje od sebe, ali mu delo ne uspeva. Nevrotik se rad prikazuje kot žrtev svoje velike vestnosti in želi s tem prisiliti okolico, da je do njega popustljiva in mu daje olajšave, katere on najprej odbija, a nato jih sprejema.

Končno naj rečemo nekaj o ljudeh, ki prekomerno delajo in pri tem ne štedijo svoje moči. Motiv take nadpovprečne aktivnosti je lahko iskrena ljubezen in navdušenje do dela, kar napravi iz človeka fanatika svojega poklica. No včasih pa se za tako trmasto delavnostjo skriva beg pred nerešenim življenjskim problemom. Tak človek je lahko zelo produktiven. On običajno vloga v svoje delo tisto psihično energijo, vso emocionalnost in temperament, ki ga ne more prikladno uporabiti na drugih življenjskih področjih.

beni material, 15. mesto v italijanski pokrajini Piemont, znano po pečenih vinih, 16. narod v ČSSR, 17. razbojnik, baraba, 18. droben snop svetlobe, 21. krma, 23. ime nizozemskega pomorščaka Tasmana, 25. vrsta odlične brazilske prave kave, 28. ime mlade gledališke igralka Tkačeve, 29. nalepka, 31. GLEJTE UVOD!, 34. ime umrlega slovenskega pesnika in pisatelja Golie, 35. neprofesional, 37. kip, 40. ptič, ki lovi miši, 42. žganje iz riža, 44. malik, 46. posoda za umivanje, 47. velik prostor za prireditve, 48. zidna vdolbina za posteljo, pregradek, 50. začetnici drugega največjega slovenskega pesnika, 52. vlečenje, teg, 55. čmsko plemo v osrednjem predelu Gane, 57. sol kromove kisline, 58. gozdni sadež, 60. trinajsti ali petnajsti dan starorimskega koledarja, 62. sinjska viteška igra, 63. ozek pas usnja, 64. glavno mesto Turčije, 66. objava, kratko uradno sporočilo, 67. ladja troveslača, triera, 70. prebivališče čebel, ulj, 71. pripadnik posebnih odredov srbske in stare jugoslovanske vojske za gverilsko vojskovanje, 72. lovski

pes ptičar, 74. ptica pevka, ki izvira s Kanarskih otokov, 75. grška črka, 76. oblačilo katoliških duhovnikov, 78. pravični atenski državnik (iz istih črk kot (SILAKA), 79. zlogovna uganka; beseda, ki jo moramo uganiti se deli na zloge s samostojnim pomenom, 80. namigovanje, cikamje, 81. kraj v jugovzhodni Srbiji pod Staro planino, 83. GLEJTE UVOD!, 84. križanec med oslom in kobilo, 85. najenostavnejši ogljikov vodik, močvirski plin, 88. kratica ameriške poročevalne agencije, 91. najvišji častniški čin v mornarici, 92. plemiški naslov, 93. parazitska plesen na vinski trti, 96. socialni položaj, 97. vrh v Karavankah, znano rastišče narcis (1835 m), 98. suma, 100. napotje, 102. reka v SZ na področju med jezeroma Ladoška in Onega, 104. francoska filmska igralka (Anna), 107. gora na Notranjskem, 109. oblika rastlinskega stebila, 110. del imena pokrajine na jugozahodu Hrvatske (Gorski), 111. polotok med Sueskim prekopom in zalivom Akaba, 113. starogrški bog divjega vojskovanja, 115. ime sodobne slovenske publicistke in literarne zgodovinarke Suklje, 117. GLEJTE UVOD!, 119. svetlo angleško pivo, 121. okrajšano ameriško ime Samuel, 123. poganjek, klica, 125. ploskovna mera, 127. GLEJTE UVOD!, 129. kemični znak za radij.

V pokoj je odšel naš dolgoletni sodelavec Anton PLUT, mojster belilnice v obratu II. Za vestno in požrtvovalno delo in za prave tovariške odnose, se mu člani enote zahvaljujemo, obenem pa mu želimo prijetno življenje kot upokojenec.

Člani EE plemenitilnica II

IZZREBANI SO BILI:

(3. nagradna križanka!)
15.— Milena Zorec, predilnica,
12.— Mira Rogelj, tkalnica II,
10.— Jože Dolžan, termocentr. II,
10.— Avgust Cotar, upokojenec, Savska c. 38,

9.— Franc Hajdukovič, tkalnica I,
7.— Pavla Karun, adjustirnica.

V tej številki objavljamo prvomajsko križanko, ker je v prejšnji — zaradi pomanjkanja prostora — nismo mogli. — REŠITVE ODDAJTE DO 15. JUNIJA!

ZAHVALE

Vsem sodelavkam in sodelavcem v plemenitilnici II se iskreno zahvaljujem za lepa darila, ki so mi jih poklonili ob odhodu v pokoj, hkrati pa želim vsem članom kolektiva veliko uspehov v bodočnosti.

Tone Plut

Najlepša hvala naslednjim tovarišem: Vrtačniku, inž. Zavrniku, Ramovšu in Nartniku za obisk v bolnišnici in za darilo.

Se posebej se zahvaljujem sindikalnemu odboru za denarno darilo. Vsem še enkrat lepa hvala!

Jože Rant

Sindikalnemu odboru predilnice I se prisrčno zahvaljujem za razumevanje in za denarno pomoč.

S tovariškim pozdravom in še enkrat prisrčna hvala
Jožefa Bevc

Kako prijetna je zavest, da nisi prepuščen sam sebi, če te doleti nesreča. To sva spoznali, ko nama je letos pogorelo vse imetje. V teh težkih trenutkih nama je pomagal kolektiv. Člani so zbrali lepo vsoto denarja in nama ga poklonili v pomoč.

Za razumevanje in za nesebično pripravljenost pomagati, se vsem tistim, ki so po svojih močeh prispevali iskreno zahvaljujemo.

Ana in Pavla Bider

